

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, V. Váczi körút 23

hova minden küldemény intézendő.

Zsidó felekezeti és társadalmi hetilap.

SZERKESZTI:

SZABOLCSI MIKSA.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8 ft —

Félévre 4 » —

Negyedévre 2 » —

Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN PÉNTEKEN.

Tartalom:

A szervezet. — a kultuszvita előtt. Dr. V á z s o n y i Vilmostól. — Az orosz zsidóüldözés. — Schneider uram tal-
mu tudása. — A talmud hygienája. Dr. R u b i n s t e i n Mátyástól. — Magyar zsidó családok. Irja: Dr. L á z á r Béla.
Ima az üldözöttekért. (Vers) K i s s Arnoldtól. — Az erősek.
B e r n s t e i n A. elbeszélése. — Hazai hírek. — Külföldi hírek.
Hirdetések. —

Naptár:

Vasárnap (1892. május 1.) 5652 Ijjar hó (29 napos)
4-ike. Hótfő 5-ike. Kedd 6-ika. Szerda 7-ike. Csütörtök 8-ika.
Péntek 9-ike. Szombat 10-ike.

Hetiszidra: Acharé-mósz és Kedósim Haftorah.
Ámosz 9-ik fejezete.

A szervezet.*)

Mérvadó zsidó körökben sokat tanakodtak már azon, hogy mi fontosabb a zsidóságra nézve: a receptió-e, vagy a szervezet?

Á mint annak a sokat hányt-vetett kérdésnek, vajjon Schiller vagy Goethe szerzett-e nagyobb érdemeket a német költészet emelése körül, Goethe önmaga azzal az ismeretes mondásával vetett véget: »örvendjen a német nemzet, hogy mindkét költőt a magáénak mondhatja«, — ugy mi is csak azt mondhatjuk felekezetünknek: tekintse a »receptió« és a »szervezet« ügyét egyaránt magasztosnak, melyek mindegyike megérdemli, hogy érette jobbaink meleg odaadással küzdjenek.

Felekezetünk vezérférfiai e két fontos ügyet csak egyformán értékesnek tekintették mindig és soha sem tartották azokat egymással szerves összeköttetésben levőknek. Ennek folytán történt, hogy külön alakult a fővárosban egy bizottság, mely a zsidó vallás recipiáltatása érdekében fáradozik, és hogy ettől függetlenül külön indult meg a mozgalom az izraelita községkerületek újból való megalakítása iránt, mely a »szervezet« alapvető lépésének tekintendő.

* Felekezeti életünk egyik legkiválóbb vezérférfái.

A »receptióval foglalkozó bizottság máris nyert buzgó segédmunkásokat százakra menő hitközségekben, melyek szervezeti különbség nélkül melléje sorakoztak. A »zsidó vallás« egyenjogusíttatásának ügyét oly szentnek tekintik hitrokonaink, hogy a congressusi, orthodox és status quo-ante alapon álló hitközségek a magasztos czél érdekében egymással szívesen szövetkeznek.

A »szervezet« terén e jelenség nem lesz észlelhető. Mindegyik hitközség mereven ragaszkodik szervezetéhez és ennek folytán nem várható, hogy a községkerületek megalakításában más községek, mint a melyek a kongresszusi szabályzatokat elfogadják, részt vegyenek. De e körülmény nem tarthatla vissza az országos irodát attól, hogy a községkerületi elnökökkel egyetértésben a kerületek megalakítását ne eszközölje.

A körlevél, melyet a hatodik (budapesti) kerület elnöke f. é. február hó 3-án a kerületbeli hitközségekhez intézett, és melyet szószerinti szövegében annak idején e lapok is közöltek, elmondja azon okokat, melyeknél fogva — a hitközségek beleegyezése és ismételt hozzájárulása nélkül —

lása mellett — a »kerület« működése fel lett függesztve, s hosszú ideig szünetelt.

Nem akarjuk ismételní, ami ezen körlevélben a ministeri intézkedésekre s a hitközségekhez gyakran intézett körlevélre való bivatkozással elmondatt. Csak konstatálni kívánjuk, hogy a kongresszusi szervezet gépezetének szünetelése teljesen indokolt volt ép úgy, a mint czélirányos, hogy most indul meg a községkerületek ujjaalakítása, miután a hitközségek helyi érdekei az 1885. és 1888. évi rendeletekkel biztosítva lettek, és nem lehet tartani attól, hogy a szervezet ügye ismét megrendíti hitközségeink fenntartási alapját, amint ez megtörtént ezelőtt husz évvel, a mikor az 1888. évi 1191. eln. sz. a. kiadott kultuszministeri rendeletben foglalt garanciák nélkül lett a kongresszusi szervezet életbe léptetve.

A községkerületi képviselét hatáskörébe tartozik:

a) tanácskozás és határozathozatal az országos iroda útján közölt kormányrendeletek és leiratok, a kerület egyes hitközségeinek beadványai s egyéb kerületek hitközségeit illető ügyekben, amennyiben ezek az autonom községek illetékességéhez nem tartoznak; —

b) kerületi közös tan- és jótékonyági intézetek létesítése s vezérletei, valamint a kerületbeli összes tan- és nevelőintézetek feletti felügyelet; —

c) mindennemű illetékességi köréhez tartozó beadványok átvétele s elintézése; —

d) a kerületi előljáráóság megválasztása; —

e) a kerületbeli hitközségek és hivatalnokai, vagy a község egy része, ugy a kerületbeli, egyik és másik község között felmerült és eléje terjesztett peres ügyek elintézése s itélettel való eldöntése az e czélből alakítandó községkerületi bíróság által.

Minthogy a községkerület működésben nem volt, s ennek folytán oly folyó ügyei nincsenek, melyek a képviselét elé terjesztendőek lennének, most első összejövetelükkor a községkerületi képviselések tulajdonképpen csak a megalakulási munkát végezhetik. E végből minden kerületi képviselét:

1. kebeléből egy elnököt, egy elnökhelyettes és kilencz előljáráóságí tagot választ; továbbá

2. a községkerületi bizottság elnökének és elnökhelyettesének választását, valamint 24 bírósági tag kisorsolását eszközli, kik közül az első kisorsolt 12 tag az év első felében, a másik tizenkét tag pedig az év másik felében mint bírák működnek. Előforduló peres esetében mind-egyik fél jogában áll a bírák közül hármat kijelölni, kik a fennforgó esetben nem bíráskodhatnak. A többi hat az alnök vagy helyettesével képezi a községkerületi bíróságot.

A kerületi előljáráóságok megválasztása által a hitközségek kerületenkint megteremtik a törvényes képviselüket és módot nyújtanak arra, hogy a községkerületi elnökök, mint legális közegek ülhessenek össze, valamennyi községkerületet közösen érdeklő felekezeti ügyek előksszítésére s intézésére.

A kerületi bíróság kirendelésével pedig eleje vétetik annak, hogy a hitközség és ennek alkalmazottjai netáni peres ügyeiket a közigazgatási hatóság elé vigyék. Ezek a felekezeti kebelében fognak máris elintézést nyerhetni.

Egyébként a községkerületek a kezdeményezést a teendők iránt megválasztott előljáráóságaikra bízzák s ezekhez utasítsák az egyes képviselők által bejelentett indítványokat is. A kerületi előljáráóságok pedig tanácskozásaik eredményét tudassák egymással a mileghelyesebben aként történik, ha azt mindegyik elnök az egybehivandó kerületi elnökök gyűlése elé terjeszti. Egyelőre ez képezi a felekezeti legfelsőbb forumát, amelynek feladala leend az izraelita hitközségek közös érdekeit felismerni s ezek előmozdítására a kellő intézkedéseket megtenni.

Óhajtuk, hogy ezen intézkedések megkedveltessék hitrokonainkkal a szervezetet és mindinkább több hitközséget indítsanak arra, hogy önkényt csatlakozzanak a szervezethez, melyre a felekezetenek szüksége van, ha a politikai hatóságoktól magát teljesen függetleníteni akarja és a többi felekezeti sorában méltó helyet elfoglalni kíván.

A kultuszvita előtt.

Égy mozgalom, mely nem mozog: ez jelenleg a felekezeti egyenjoguságért megindított akció képe. Két hónapja lesz hova-tovább, hogy a végrehajtóbizottság a kérvény végleges szövegezésére albizottságot küldött ki, mely meg e munkálat előkészítésére egyik tagját kérte fel, de mindedig az ügy még abba a stádiumba sem jutott, hogy a tervezetet a szerkesztő-bizottság megvitatta volna és így a távol jövő ködébe van még burkolva az a szép pillanat, midőn végre a munkálat a végrehajtó-bizottság elé kerül. A végrehajtóbizottság a felelősség terhét egy kisebb bizottságra gördítette, ez meg a súlyt egyik tagjának vállaira rakta át és meg kell vallani, a legördítés műve rohamos gyorsasággal ment végbe. Mikor azonban arra került a sor, hogy a legördített terhet ismét vissza kell gördíteni, a régi gyorsaságot sajnosan nélkülöztük.

Egy bátor szó a maga idejében, egy bátor tett a kellő pillanatban: ez a siker titka. A helyzetek felhasználása, az alkalmak megragadása: ez az út a győzelemhez. Ünnepeyes lassúságunk által már elszalasztottunk egy kedvező alkalmat, a választások idejét és most elszalasztjuk a másodikat, a kultusz-költségvetés tárgyalását. Ezt a mulasztást nem képes megérteni a mozgalom által érdekelt zsidóság és maga a társadalom sem talál hozzá magyarázatot. Hiszen a végrehajtóbizottságnak lényegében véve a mozgalom megindításán kívül egyéb teendője nem is volt, mint a kérvény elkészítése. A mozgalom megindításának munkája ugyan nem fárasztotta ki, mert a lelkes vidék nem szorult az agitáció mesterséges eszközeire, egyszerű felszólításra gyorsan csatlakozott és így a bizottság elég pihent erővel láthatott hozzá a kérvény készítéséhez. És a kérvény eddig még sincs meg és a kultusz-költségvetés tárgyalása csakhamar elérkezik, anélkül, hogy a magyar zsidók jogos óhajtása hivatalos alakban eljutott volna a képviselőházhoz.

Látva azt a nehézséget, melylyel a kérvény megszületik, lehetetlen, hogy fel ne keljen a maliczia a mozgalmat szemlélő társadalomban.

Mert lehetetlen maliczia nélkül nézni, hogy egy felekezeti, mely panaszosan emlegeti fájó sebeit, hónapok kellenek annak tanulmányozására, vajjon égető sebei mik volnának. Mert lehetetlen maliczia nélkül látni, hogy a lealázó szolgai helyzet szégyenét mélyen átérző felekezet éppenséggel nem találja sürgősnek a szégyent megszüntető lépéseket, hanem olyan urias kényelemmel mozog, mely nem mélyen átértelt szégyenről tanuskodik. És még jó lesz, ha a társadalom malicziája csak arra szoritkozik, hogy ezeket a furcsaságokat derült tudomásul vegye és nem von le belőlük következtetéseket. Mert közel fekvő az okoskodás: ha a felekezeti egyenjoguság igazságosságának tanulmányozására maguknak a zsidóknak is hosszú idő kellett, még több idő kell erre az ügy szentségétől természetesen kevésbé áthatott társadalomnak, és ha a kérdés lebonyolítását maguk a zsidók sem tartják sürgősnek, még kevésbé tarthatja annak a társadalom.

Jól tudom én, hogy a pauzának is meg van a zenében a maga jogosultsága. De kinek van elég türelme olyan zene hallgatásához, a hol az akkordokat olyan óriási pauzák választják el egymástól, hogy a mire az egyik következik, az ember a másikat már régen elfelejtette. Pedig ilyen harci riadót harsog a végrehajtóbizottság a magyar zsidóság fülébe.

Egy alapjában véve formális dolog, a kérvény miatt a mozgalom befejezése a jövő országgyűlési ülészig újra el van odázva. Gyakorlati szempontból a kérvény tartalma másodrendű fontosságú; elengedhellen mindenesetre, hogy hangja az ügyhöz méltó legyen és a rosakarat benne a támadásra okot ne leljen, de a lényeges nem a tartalom maga, hanem az, hogy a kérvény alkalmat ad a kérdés országgyűlési elintézésére. Ha az elintézés kedvező lesz, nem a kérvény hatalmas érvelése okozta, ha kedvezőtlen, nem a kérvény fogyatékosága. Hiszen a képviselőház tényezőit már eleve informálni kellett, az ügy támaszait előre meg kellett nyerni. anélkül a kérvények gyöngye is csak a félredobott iratok számát szaporítja. Az informálás munkája már el van végezve, a kérdés nem új többé senkinek, ismerik és ítéletét megfor-

málta róla mindenki, ezt a munkát, ezt a szerepet többé a készülő kérvény nem teljesítheti. Más szerep vár rá; általa kell hivatalos alakban a kérdésnek az országgyűlés elé kerülnie. Hogy ezt a szerepet jól teljesítse, nem minél szebben, minél terjedelmesebben, hanem minél gyorsabban kellett volna elkészülnie.

Ez a gyakorlati szempont figyelmen kívül maradt. Pedig a mozgalmak terén az a közmondás, hogy kétszer ad, ki gyorsan ad, megfordítva is igaz: kétszeres erővel kér, ki gyorsan kér! Határozott veszélyt látok abban, hogy az ügynek a nyáron kénytelenségből pihennie kell, mert a nyári nap ereje a mozgalmakra is olvasztó hatással van és a nyáriálomból gyakran nincs felébredés.

Egyet csodálok. A halogatás okozói nem veszik észre, hogy a kormány részéről nagy veszedelem fenyeget minket. A mennyire ez a kormány a szabadelvűségért lángol, fel kell róla tenni, hogy türelmetlenül várja azt a boldog pillanatot, mikor kérvényünk végre az országgyűlés elé kerül és így alkalmat nyílik szabadelvűségének fényes bebizonyíttatására. Kár a kormány türelmét a halogatással továbbra is ingerelni. Mert megeshetik, hogy szabadelvűségét magába fojtani nem képes, kérvényünket bevárni nem tudja és egy hatalmas erupcióval még kérvényünk beérkezése előtt elintézi az egyenjogúság kérdését . . . de lehet, hogy a halogatás okozói határozott garanciákkal kaptak, hogy ez a — veszedelem bekövetkezni nem fog . . .

Egy mód van a halogatás orvoslására. A kultuszvitában nem lesz ugyan a képviselőház előtt kérvényünk, de szerencsére ott lesznek a zsidó vallású országos képviselők. Ővük a feladat, hogy e vitába a zsidó felekezet egyenjogúságá ak kérdését belevigyék. Nem kétlem, hogy ez meg fog történni. És ha már megtörténik, meg fog történni avval a hévvel, erővel és határozottsággal, mely nem hagy fenn kétséget arra nézve, hogy nem a felekezet erkölcsi pressiójára lépnek sorompóba, hanem önszántukból, mint a felekezet hü fia, kik nem tűrhetik szó nélkül az anya szégyenét. Ha fellépésük ilyen természetű lesz, a hatás el nem

maradhat. A kezdeményező fellépés magával ragadja majd azokat is, akik a választási harc alatt ügyünk támogatását megígérték és az erős roham a kormányt határozott színvállásra kényszeríti. Ne feledjük el, hogy még soha szabad-
elvű kormány egyenes, határozott, kitérés nem engedő módon evvel a kérdéssel szemben nem állott. Ha a kérdés ilyen alakban lesz felvetve, a kormány kielégítő módon fogja megoldani, lehet hogy szabadelvűségből, de bizonyára kénytelenségből.

Bármint folyjon le azonban a kultusz-vita, ez e mozgalom vezetését magára vállalt bizottságot nem menti fel azon kötelessége alól, hogy a mozgalmat meggyorsított lépésekkel a befejezés és siker felé vigye

Dr. Vázsonyi Vilmos.

Az orosz zsidóüldözés.

Ha manapság valahol kiüt a dögvész, az államok mind bátor orvosokat küldenek oda, hogy a betegség mibenlétét ott a helyszínen kutassák ki, tanulmányozzák a gyógykezelését és tegyenek jelentést arról, hogy prophylacticus rendszabályokkal mint lehetne az elterjedésének útját vágni. Az éjszakamerikai Egyesült Államok az első ország, mely ezt az eljárást követte egy morális epidémiával szemben. Mert valóban ennek minősíthető a rendszeres zsidóüldözés, melyet Oroszországban üznek. Nem valamely párt, hanem az állam részéről, mely néhány évtől fogva a legnagyobb fokú antisemitizmusban szenved és a zsidó üldözést hivatalból ugyanazon fanatikus buzgalommal üzi, melylyel a balti tartományokat oroszosítani és németvöltukat tönkretenni igyekszik. Azon hallatlan kínzások következtében, melyeket el kell szenvedniök és még inkább a kénytelen-kelletlen kiutasítások folytán tömegesen özönlének át az orosz zsidók a határokon, hogy önként, vagy a kérélnthetlen szükség nyomásának engedve, új otthon keressenek. Egy nagy tömeg Éjszakamerika felé fordul és azon orosz kivándorlók száma, kik Newyorkba érkeznek, az 1882-ben odaköltözött 15,900-ról 1891-ben 51,092-re emelkedett. Ez a hallatlan szaporodás nyugtalanította a vashingtont kormányt és arra indította, hogy két rendkívüli biztost, Weber J. B. őrnagyot és Kempster W. dr.-t, küldje Európába. Az első, ki évek sora óta congressusi tag, a newyorki kikötőben bevándorlási biztos és a bizottságnak, melyet a kincstári titkár a bevándorlási kérdés tanulmányozására kinevezett, tagja; a másik egy ismert newyorki orvos. Mindakét urnak az volt a tulajdonképpeni feladata, hogy az orosz zsidók viszonyaiban tájékozó-

dást szerezzenek és az Unio-államba való tömeges beáramlásuk okait kifürkészszerűk. Nyugodt és pártatlan, de zsidóbarátsággal éppen nem telített jelentésük most egész terjedelmében előttünk fekszik és érdemes a fáradságra, hogy véle közelebről megismerkedjünk.

Az amerikai kiküldöttek megfigyeléseiket részben Moszkvában, részben az orosz birodalomnak újabban a zsidók letelepedésére rendelt államrészeiben szereztek. Moszkvában nagyszámu olyan zsidót találtak, kiknek a czári ukáz a „reservált“ kerületeken való tartózkodást kifejezetten megengedte. Mindazonáltal megtettek minden intézkedést arra nézve, hogy ezen területekről kiszorítsák őket. A zsidó kézművesekkel szemben fölkapott módszer a következő volt: Egy rendőrtisztviselő benéz a műhelyekbe, ahol dolgozni szoktak, még pedig olyankor, mikor egészen biztosra veheti, hogy nem fogja őket ott találni. Azután jelentést tesz, melyben megírja, hogy az illető zsidók munkásokként hamisan szerepelnek és ezt nyomban követi a kiutasítás. Másik ürügyet az a rendelet szolgáltatott, hogy a kézműves nem adhat olyan árukat, melyeket nem maga készített. Órákat kiutasítottak azért, mert órakulcsokat adtak el és szabókat, mert esztergályos készítette gombokat varrtak valamely kabátra vagy nadrágra. E mellett azonban nem érték be a kézművesekkel, hanem hasonló ürügyek alatt kereskedőket és bankigazgatókat is kiutasítottak. Mikor ezt tették, mindig a legnagyobb brutalitással jártak el. Nehéz betegetől megtagadták a kórházakba való fölvételt, és a két amerikai azt is konstatálja, hogy ez olyan ember esetében is megtörtént, aki viziszonnyban szenvedett. Visszautasították, mert zsidó volt. Még rettenetesebb az a még sir White Arnold által is kétségbe vont, az amerikaiak által megdönthetetlen bizonyítékokkal beigazolt eset, hogy egy mosónő a vízbe ölte magát, mert azt mondták neki, hogy a kiutasítás elől csak úgy menekülhet, ha a prostituált nők sárga türelmi jegyét megszerzi. „A fiatal zsidónőnek — mondják a biztosok szószerint — Oroszországban ma csak két választása van, vagy áttér az orosz hitre, vagy prostituálttá lesz, ha a „letelepedési jogu területeken“ kívül akar élni.“

A zsidó nőket általában szemén-szedett rossz bánásmódban részesítik. Weber és Kempster urak például egy Dimenstein nevű asszony sorsát idézik. Férje szücsmester volt Vlnában. A rendőrség kétszer házkutatást tart és nem talál rá, mivel éppen kész munkát szállított haza. Megkapja a parancsot, hogy a hónap eltelté előtt hagyja el a várost, a haladékot, melyet neje küszöbön levő lebetegedésére való tekintetből kér, nem adják meg neki. Egy kisebb vasuti állomáson, nyomban az utazás megkezdése után bekövetkezik a szülés. A szegény asszonynak még az nap délutánján tovább kellett utaznia. A kocsi vezető vigasztalás közben avval erősködött, hogy kiutasított zsidó asszonyoknál ez sűrűn előfordul. Moszkva közelében egy Epstein nevű asszony, akinek lakásába a rendőrség éjjel benyomult, betegágyából ál-

lapota daczára egy keresztény temetőbe menekült. Reggelre ott találták eszméletlenül; a gyermek, melyet világra hozott, ott feküdt mellette halottan.

Egy másik fajta kegyetlenséget, melyet az orosz hatóságok konokul tagadtak, az amerikaiak szintén konstatáltak. A kiutasított zsidókat, ha nincs pénzük, sokszor állomásról-állomásra hajszolják lánczra verve fedezet mellett, mint a gonosztevőket. Ez különösen akkor történik, ha vonakodnak a keresztény hitre térni.

Igen tanulságos egy moszkvai nagykereskedő esete, aki olyan igazolványnak tulajdonosa, mely feljogosítja, hogy minden egyéb documentum nélkül az orosz birodalom bármely helyén időzhessen. 1891. év márczius havában Pétervárra utazott egy üzleti barátja látogatására. A szállóban azt mondják neki, hogy utlevele nincsen rendben, de két-három napig maradhat. Másnap kijelenti előtte a fogadós, hogy a szállóban már meg nem hálhat, mert tart a házkutatástól. A kereskedő elhagyja a szállót. Alig ért ki az utcára, eléje bukkanik két rendőrségi ágens, elfogják őt avval a megokolással, hogy a rendőrségen nem jelentkezett és bekisérik a legközelebbi őrszobába. Ott elszedték tőle az igazolványt, pénzt, órát és melltűt. Az éjszakát kénytelen volt a falócán 15, jórészt részeg csavargó és zsebmetező társaságában eltölteni és vacsorára kapott kenyeret meg hideg olaszkáposztát. Reggel a szigorú kihallgatás után ártatlannak találták ugyan, de szabadon azért nem bocsájtották, hanem visszavezették a fogházba. Ott maradt öt napig, azután két hétre elesútká a Demidov-fogházba. Onnan 300 más fogolylyal nagy kemény hidegben Rodoskba volt kénytelen gyalogolni, ahol 10 hetet töltött. Itt aztán végre szabadlábra helyezték és közölték véle, hogy megbüntették, mert megérkezett Pétervárra elmulasztotta idejekorán tudatni a rendőrséggel.

A zsidóknak, kik hadkötelezettségüknek eleget tettek, törvény szerint szabad a tartózkodás egész Oroszországban. A törvényt azonban újabban számtalanszor kijátszszák. Az amerikaiak előtt jelentkezett egy öreg zsidó, aki Miklós czár idejében 25 évig szolgált és huzamosabb idő óta volt Moszkva lakója. Mindazonáltal őt is utólte a kiutasítás sorsa és könyök között nyilvánította ki, hogy szívesebben meghalna, sem hogy hazátlanná legyen.

A földterület, ahova a zsidókat összerelik, jóformán terméketlen és alig győzi táplálékkal az ottani lakosságot. Midőn tömegesen utasítanak oda új embert, azoktól és ezektől egyaránt megvonják a boldogulás lehetőségét. Az amerikaiak egy kis szegényes városkában, a minski kormányzóság területén mindenféle zsidó kézművesekre akadtak, akik sehoggy sem tudtak munkát kapni, mert senkinek sem volt rá szüksége. Velük együtt éheztek a zsidó bérlők és földművesek, akiket rákényszerítettek, hogy elhagyják a sík vidéket, ahol szorgalmasan munkáltak a földet és ahol részben a kormány esztelen rendszabályai következtében a gabona szárán, vagy

kévékbe kötve elrothadt. A földbirtokosok sem adhatták el terméseiket, mert a gabonakereskedők, jobbára zsidók, nem járhattak-kelhetek szabadon, mint annak előtte. A földműves koloniákból emellett rémitő részleteket közöl a jelentés a szükegről és nyomorról, mi ott uralkodik, de az idézett helységek és bizalmi férfiak neveit vagy kezdőbetűit mind elferdítve közli, hogy az orosz hatóságok meg ne bosszulhassák magukat azokon, akik a két amerikaival a szomorú tényeket közölték. Ezekről senki sem várja, hogy ezen előrelátásukat külön meg is okolják. El lehet nekik hinni, ha mondják, hogy az orosz kormány mindazokat, kik velük egyet-mást közöltek, Sibériába küldené. Jelentésüket avval a kijelentéssel zárják be, hogy a nyomorra való emlékezésnél, melyet tulajdon szemükkel láttak, fáradságukba került nyugodtságuk és higgadságuk megőrzése, hogy azonban soh' sem fogják elfeledni azon érzelmeket, melyeket bennök az a látvány keltett, midőn látták, hogy emberekkel, kik semmi rosszat sem tettek, úgy bántak mint vadállatokkal. Bármily száraz és hivatalos is a hangja a jelentésnek, keményebb vád az az orosz közigazgatás ellen, mint a legkeményebb szemrehányások, melyeket pathetikus hangon emelnek ellene.

„Neue Freie Presse.“

*

A mi „hithú“ hitfeleink azonban azon tünődnek: mit is kellessék csinálni avval a 20,000 frt'nal, melyel ennek a sok nyomoruságnak részben való enyhítésére gyűjtöttek össze?

A Schneider uram talmudtudása.

Az alsó ausztriai tartománygyűlésen a minap Schneider képviselő, ugyanaz a Schneider, kinek nyílt reichsrathi ülésben büntetlenül vághatták arczába, hogy: „önnek meg a fegyházban volna a helye“ (mindössze bélyegzők hamisításáról és hamis tanuzásra való csábításról volt szó) egy talmudidézetet mutatott be, melynek az épp oly fertelmes, mint ostoba rituális gyilkosság vádját kellett volna beigazolnia. Az érdemhajhászó antisemita vezér ehhez az ad aculos demonstratiohoz azt a kérelmet fűzte, hogy a helyes fordításnak kiváló orientalisták által való eszközzéséhez szavazzanak meg egy kis subventiót. A saját meséje szerint ezt a talmudrészletet Prágában fedezte föl, és miután ott alaposan meg is magyaráztatta magának és fotografice sokszorosította, a levonatokkal és a Rohling-féle fordításokkal ellátva, utazgat, hogy a zsidók ellen csinálja a hajsztát. Schneider ur ebben az esetben csak vigézte Rohling urnak, aki a kérdéses talmudhelyet legelőször Leipzigban tette közzé az „Antisemitische Correspondenz“-nak 1891. évi november 22-iki 171-ik számában neve aláírásával megjelent cikkében; ujabban pedig egy leipzigzi „Eine Talmudstelle über rituelles Schächten“ cz. röpirat terjeszti, melyben a héber szöveg mellett a Rohling-féle fordítás is meg van. Ezek az adatok pedig megszerezhetők Strack H. berlini theologiai tanárnak az „Evangelisch kirchlicher Anzeiger“ 1892. évi ápril hó 15-iki számából, melyben ez a híres keresztény talmudkutató kellőképen méltatja Rohlingnak ezen legujabb stiklijét.

Strack szószerint a következőket írja:

„Az érintett talmudhelyet én évek óta ismerem; de munkámban nem idéztem, mert lehetetlennek tartottam, hogy valakinek, aki csak egy oldalnyit olvasott is a talmudból, eszébe juthasson az, hogy ezt a helyet azon vád bizonyítására használja fel, mintha a zsidók keresztényvért használnának rituális czélokra. Most azonban, hogy Rohling Ágost előáll evvel a helylyel és miután neki sokan hisznek, rövid magyarázatra érzem magam indittatva. A szóban forgó talmudmondattal szószerint a következő: „Ha valaki elhalálózásakor anyjára kis fiút hagy és ha az apa örökösei azt mondják: nevelkedjék nálunk és az anya azt mondja: hadd nevelkedjék én nálam, akkor anyjánál hagyják és nem valamely öröklésre jogosítottnál. Egyszer ugyanis megesett, hogy ezek (az örökösök) még a husvét előnapján elpusztították.“ Az olvasó csodálkozva fogja kérdeni: Hogy lehet ebből a rituális keresztény-gyilkosság elrendelését — vagy csak megengedését is kiolvasni? Rohling Ágostontól sok minden kitelik. Először t. i. ezt a héber verbumot „sóchát“, „vallásos, rituális metszés“-nek fordítják. A szónak ez az értelme azonban csak akkor van, ha állatra vonatkozik. Ott, ahol embert illet, a „sóchát“ erőszakos halált jelez. (Következnek az irodalmi bizonyítékok.) Másodszor a talmudmondattal záródik: „Egyszer ugyanis megesett stb.“ E szavakat (héberül „maasze hajah“, szószerint: volt egy tény, vagy eset) Rohling és társai úgy értelmezik, hogy a héberben járatlan olvasó azt a benyomást nyeri, mintha ilyen cselekedetek ismételt fordultak volna elő, másodszor a talmudi meghagyásnak (hogy a gyerek anyjánál maradjon) az volna a czélja, hogy ügyelne arra, nehogy a husvét előnapján megtörténjenek a rituális leölések. Valójában pedig a rendelkezés czélja nem az, hogy husvét előestékre eltiltsa a rituális leöléseket, hanem az, hogy a fiatal örökösök életét biztosítsa. Azonfelül csak egyetlen egy esetről van szó. Ez kitűnik a „maasze“ szónak rendszeres használatából (következnek a példák.) Ezen szavakból „husvét ünnep előestéje“ még a legrosszabb esetben sem lehet az elpusztítás rituális jellegére következtetni, e szavak csak arra valók, hogy növeljék azoknak vétkét, akik a kis örökösöt megfosztották életétől: olyan gonoszak voltak ezek az emberek, hogy még az ünnepnapok elteltét sem várták meg, hanem, hogy mentül hamarabb hozzájuthassanak a vagyonhoz, a szent husvét ünnepét megelőző napon meggyilkolták az utjokban álló gyermeket.*) Harmadszor: A keresztényekre való

*) A mi talmudistáik nem egészen értenek egyet a magyarázatnak ezen részével. Bizonyos ugyanis, hogy maga a talmud nem osztja az aggodalmat, mert ha osztaná, kimondta volna, hogy egy ilyen gyermek esetleges örököseinek egyáltalán ki nem szolgáltatható. A népben

vonatkozást a röpirat a talmudidézetbe a következő merész következtetéssel hozza bele: „Ha a zsidók még a saját népük kiskorui közül is husvétii bárányokat kerestek, mennél inkább fogják ritualiter leölni az állatokkal egyre becsült nemzsidókat.“ Azok kik eddigi fejtegetéseimet követték, tudják, hogy az itt kimagyarázandó talmudi hely husvétii bárányul szolgáló zsidó gyermekekről említést sem tesz. Ami e szavakat: „az állatokkal egyre becsült nem zsidók“ illeti, a hely szüke nem engedi meg, hogy erre vonatkozólag ma többet mondjak, mint azt, hogy a kifejezés feltétlen volta mindazokban, kik nem szakértők, okvetlenül hamis képzeteket támaszt és arra is van kiszámítva, hogy ilyeneket támaszson.“

Igy vélekedik a keresztény Strack tanár. És evvel Rohling egyetemi tanár és barátja Schneider mechanikus legújabb stiklijje eléggé jellemezve van.

Strack tanár főntebb közölt czáfolatát a N. Fr. Presse előkelő helyen közölte.

Schneider uram legújabb stiklijjével behatóbban a Wiener Sonn- und Montag Zeitung minapi száma is foglalkozott, még pedig olyan erős hangon, minőt minálunk csak egy megboldogult ujság, mely Schneiderrel egy elvet vallott, szokott használni. Az idézett lap két jelesebb keresztény tudós, Faber W. lelkész és Müller János dr. (mindkettő Leipzigban) azon czáfoló irataiból közöl mutatót, melyekkel ezek a már főntebb is említett leipzigii röpiratot, melyből Schneider uram a híres prágai talmudhelyet merítette, tönkresilányították.

egy történetnek az emléke élt, hogy egy ilyen gyermeket a kapzsi örökösök egyszer a peszachünnep előestéjén meggyilkoltak. Ha az illető anya erre hivatkozva, a gyermeket kiszolgáltatni nem akarja, a humánus talmudikus bíraskodás tekintettel volt arra, hogy az anyát kiázó aggályoknak ki ne tegye. A peszach előestéjének jelentősége pedig — eltekintve attól, hogy a talmud egy történet dolgot konstatál, mely egyszer azon a napon esett meg — még a következő A talmudban idézett paragraphus, mint minden talmudista előtt tudva van, a borajta köze tartozik, az idézet ugyanis úgy vezetettik be, hogy »detanjah«. A borajta pedig tudva'evőleg a misnák idejében készültek, mik azonban a misnák közt helyt nem találtak. (A borajta, mely arameus szó, maga is azt jelenti, hogy a kimaradott. Már pedig a misnát még a zsidó állam fennállása idejében szerkesztették meg, mikor még a peszach-előestéjén minden család köteles volt az ünnepre egy bárányt levágni (Innen származik a keresztények »husvétii bárány« is) Maga Jézus is követte e törvényt, mint ez az evangéliumban olvasható. Az eset, melyet a borajta felhoz, természetesen szintén csak abban az időben történhetett. És akkor a gonosz örökösök számítással választhatták peszach előestéjét, mikor a gyilkosság nyomait, a vért, könnyen a levágott bárán vérenek mondhatták. Az amoreus korában, ki a borajtat idezi, és aki sokkal későbbben élt, a peszachi bárány rég nem divott többé. Az említett borajta különben így hangzik:

מי שמת והניח בן קטן לאמו. ירשי האב אומרים: יהא גדל אצלינו. ואמו אומרת: יהא בני גדל אצלי מניחין אותו אצל אמואין מניחין אותו אצל ראוי לנבשו. מעשה היה שהשוהו ערב הפסח. (כתובות ק"ב ע"ג.)

A „S. u. M. Z.“ miután Schneiderre a két keresztény tudóssal rábizonyította a legujabb rituális botrányt, aránylag higgadtabb hangon nagyjában a következő megjegyzéseket teszi:

Minden emberbarátot elémithet az a gondolat, hogy „olyan individumok mint Schneider — akik egy ártatlan, világos, egy ezred évvel ezelőtt megirt talmudmondatot ilyen módon gyümölcsöztetnek — mit tehetnének, ha a véletlennek szerencsétlen láncolata a véteknél csak színét vethetné is az ártatlan zsidókra. Borzalommal gondolunk arra, hogy egy évvel ezelőtt éppen husvétii táján épp a Schneider urkerületében egy mystikus eset fordult elő, mely könnyen ébreszthetett volna gyanút a zsidók ellen. Különös véletlen folytán történt, hogy a Schneider uram választókerületében egy zsidó a kocsiülés alatt levő kis, szögekkel és vasdarabokkal kipárnázott ládában fölfedezett egy kis keresztény fiút s kivethette onnan még mielőtt a kocsi megindult volna. Egy pillanattal később talán rettenetes szerencsétlenség történt volna. A fiút buvóhelye szögei megsebeztek volna s úgy találták volna ott mindenestre vérbe borultan élve vagy halva — még pedig zsidó kocsiján és — husvét előtt és még hozzá a Schneider választókerületében!“

„Mi — úgy mondja a lap — akkor figyelmeztettünk a titokzatos esetre és a belőle származható rettenetes következményekre. Ma ismételjük intő szavunkat és kérdjük: Hogy tűnhessen el a népből a zsidók ellen való előítélet és ellenszenv, ha bujtogatók, hazudozók és hamisítóknak (Hetzer, Lügner, Fälscher) minő Schneider, újra meg újra szabad föltámasztaniok és fölébreszteniök a régi átkos mesét a „rituális gyilkosság“-ról? Ha véletlenül véres kimenetelű lett volna az a titokzatos eset, milyen hamarosan kész lett volna az az ember a „rituális gyilkossággal“; valószínűleg a flugyilkosság litografált képei — Schneider régi álma — mindjárt kéznél lettek volna és azután sorra került volna Schneider urnak egy „sürgősségi indítvány“, melyhez képest a „Deutsches Volksblatt“-ban lenyomatott csak vérnélküli gyerekjáték volt. Milyen lármát csapott volna Schneider ur az ő választókerületében előfordult rituális gyilkossággal, ő, aki az ezer esztendő — hamisított talmud idézettel is olyan allarmot csinál!“

Schneider mély hallgatásba merült az ő különös simeringi esetét illetőleg, azóta sem nyugodott egy perczig se, hogy a rituális gyilkosság hazugsága számára talajt teremtsen, és meg kell vallanunk — mondja az idézett lap — ezen a legméltatlanabb cselekedetek egész sorával bemocskolt individuum gyalázatos aknamunkája nem sikertelen. Az alsó ausztriai tartománygyűlésen huszonnégy képviselő akadt, aki nem tartotta méltóságán alul állónak, hogy Schneiderrel egy követ fujjon s aláírja indítványát, melyben el van mondva, hogy „Leipzigban kiadtak egy röpiratot, mely kimutatja, hogy maga a Talmud is teljesen megerősíti a vérritust.“

Aztán fogadkozik a lap, hogy ennek a veszedelmes embernek viselt dolgait, harczmodorát mindaddig fogja ismertetni, míg föl nem ismerik, hogy Schneider kicsoda. Küzdeni fog a rituális gyilkosság hazugsága ellen és nem fog kifáradni annak ismétlésében, hogy: „gazemberek és eszelősek (Schurken, Wahnwitzige) azok, akik a rituális gyilkosság meséjének fölélesztésével egy az állam által egyenjogúvá tett emberosztály békéjével és biztonságával galád játékot üznenek; gazemberek és eszelősek, kik megérték a fegyházra, vagy az örültek házára.“

És ezen a hangon folytatja a „W. S. u. M. Z.“, midőn azt mondja, hogy Schneiderről, aki a kath. püspöknek kevesebb hitelt ad, mint egy egészen közönséges gazembernek, Brimannak — nem elég botor felételezni azt, hogy meghajoljon olyan elismert keresztény tudósok tekintélye előtt, minők Faber és Müller, míg azon helyzetben van, hogy egy congenialis hamisító és hazudozó fordítására hivatkozhatik. Ha Schneider ezt várakozás ellenére megtenné, örvendetes volna. De egészen más beszámítás alá esik az a 24 képviselő, aki a Deutsches Volksblattban közzétett indítvány aláírásával a derék férfival közös ügyet csinált. Köztük olyan férfiak is vannak, mint Scheicher és Schnabel, a kik a papi talárnak, melyet viselnek, tisztelettel tartoznak, és loyális ellenfél létére a lap nem hiheti, hogy ma, mikor a sokat hánytorgatott talmudidézet félreértetlenül értelme ki van mutatva, tovább is azon állásponton maradnak, melynek Schneider uram által felültek. Ennek folytán a lap felszólítja a 24 képviselőt, hogy nyilatkoztassák ki, „miszerint a „leálcázott hamisítót“ aláírásaikkal tovább támogatni nem akarják. Ha ezt nem teszik — méltó társai Schneidernek.“

Hazai hírek.

Törvényjavaslat a receptió ügyében.

Teljesen megbízható forrásból a receptió ügyére nézve nagyfontosságu, következő hirt veszszük:

A vallás- és közoktatásügyi miniszter a zsidó vallás egyenjogusítására nézve törvényjavaslatot fog benyújtani a képviselőházhoz, mely két paragrafusból fog állani a következő tartalommal:

I. Az izraelita vallás a bevett vallások sorába vétetik fel.

II. Az izraelita vallásnak a többi bevett valláshoz való viszonya későbbi törvényhozási intézkedések útján fog rendeztetni.

— A VI. izraelita községkerület képviselője [1892. év május hó 3-ikán d. e. 10 órakor a pesti izr. hitközség tanácsépületének dísztermében (VII. Síp-utca 12. sz.) alakuló ülését tartja. Előző napon, az az május 2-ikán, délután 5 órakor a kerületi képviselők ugyancsak az említett helyiségben előértekezletre jönnek össze.

— Rajkáról jön a világosság, melyből sejteni kezdjük végre, mi történik az orthodox közvetítő bizottság által közel egy év előtt az üldözött orosz zsidók javára gyűjtött, rendeltetése helyére még most sem juttatott 20 000 frttal. Ismételve e' mondtuk, hogy mikor nálunk a gyűjtés megindult (olvasóink hizonyára emlékeznek még, hogy mielőtt ez megtörtént, cikk, cikk után látott e tárgyban napvilágot az «Egyenlőség»-ben) az orthodox vezetés ebben is különválasztott pártját az ország többi zsidóitól és külön autonóm or-

thodox gyűjtést kezdett meg, ami, mellesleg megjegyezve schol az egész világon nem történt, pedig máshol is vannak pártok, árnyalatok, még pedig egymástól sokkal nagyobbakban különbözök, mint a mieink. Az orthodox közvetítő bizottságot és szabályzatát Izrael főkritériumául el nem ismerő magyar zsidók gyűjtése nem járt ugyan valami lényes eredménnyel, összesen alig 150,000 frtot hoztak össze, de megtörtént az, hogy mihelyt egy nagyobb összeg együtt volt, a gyűjtés és annak létrejötte körül elévülhetlen érdemeket szerzett bizottsági pénztáros, hatvani Deutsch Bernát, elküldte azt a központi segélybizottságnak, mely odafordította, hol legnagyobb volt rá a szükség és a melyet ismételten egyenes hírnárból segített ki. Az orthodoxok gyűjtése közel 20.000 frtot eredményezett, de a pénz mind e mai napig eredeti céljára nem fordított. Már hónapokkal ezelőtt kiszivárgott, hogy a közvetítő bizottságban arról folyt volna a tanácskozás, nem lehetne-e a gyűjtött pénzt itt tartani és pártcélokra fordítani. Registráltuk akkor a hirt, de mint hihetlent. Mi a pozsonyi főrabbit, ki — bár sajnos — báb Reich Ignácznak, az orthodox közvetítő bizottság elnökének kezében, tetőtől talpig becsületes embernek és az üldözött testvérekért lángolóan érezni tudó zsidónak tartottuk. Hónapok multak el azóta, az üldözöttek nyomora csak fokozódott, sőt a Palesztinába menekültek közt rettenetes éhínség tört ki, de a pozsonyi főrabbi, ki egyszersmind főkezelője a szentföldi zsidók javára az országban mindig folyó gyűjtéseknek, a pénzt csak nem küldte rendeltetési helyére. Kérdést kérdés után intéztünk és intéztek másfelől is: mi történik az üldözött orosz zsidók javára gyűjtött 20,000 frttal? de válasz, felvilágosítás csak nem jött. Most Rajkáról kezd derengeni, hol az ottani fiatal rabbi, a pozsonyi jesiva volt növendéke, a lefolyt peszachünnep utolsó napján tartott fulminans templomi szónoklatában vállalkozott arra, miszerint átok alá helyezze mindazokat, kik kérdezősködni, a pénzt számon kérni egyáltalán merészkednek, de jogosnak és szentnek mondja volt tanítója eljárását akárhová fordította a pénzt. Az átok és szidalmazás kevésbbé érdekel, mint az, mit Rajka (németül Ragendorf, Mosonmegyében) rabbi a pénz hováfordításáról mond. Az átkozódó ur először tagadta, hogy a főrabbi tartoznék számot adni arról, hogy hova fordította a pénzt. Még pedig azért nem, mert mikor gyűjtötték, az adakozók nem kötötték ki, hogy számot adjanak majd róla. Ezt a rabbi a talmud számos helyeiből bizonyítja*). Másodszor a pozsonyi főrabbitól nem is szabad számon kérni a pénzt (Ezt is a talmudból bizonyítottotta.)

*) Szegény talmud, mi mindenre nem használható! Mi ezzel szemben batorkodunk a bibliára utalni. Mózes második könyvének utolsó 5 fejezete tisztán azzal foglalkozik, hogy beszámol minden sekeletről, minden czérszálról melyet Mózes a pusztán a frigsátor építésére felvett. Pedig ő sem igérte, hogy be fog majd számolni arról, hogy a kapott értékeket mire fordította. Már pedig, hogy Mózes volt olyan legény, mint a pozsonyi főrabbi ur, az ép olyan szent, amilyen bizonyos, hogy a rajkai rabbinus ur e bizonyítása legalább is hülyeség.

Harmadszor, és ez ránk nézve a legfontosabb, ha a pozsonyi főrabbi egyéb dolgokra engedte is a pénzt fordítani, akkor is helyesen cselekedett, (és ezt a rajkai rabbi megint a talmudból bizonyítja) mert azok az egyéb dolgok fontosabbak és szentebbek mint minők az üldözött orosz zsidók támogatása volna. A rajkai rabbi azután még számos midrásheli idézetekkel*) bizonyíttá állította helyességét, és községre meggyőzve és a méltó rabbit magasztalva hagyta el a templomot.

Mi a rajkai rabbi »védelmezése« el'énére, mely melleslegesen megjegyezve, roppant közel jár Sodoma és Gomora bíráinak bizonyítási módjához, nem hiszünk a szerencsétlen testvérek javára gyűjtött pénz elfecserelésében és nyílt kérdésnek állítjuk fel ismét: mi történt az orthodox közvetítő bizottság által az üldözött orosz zsidók javára gyűjtött, a pozsonyi főrabbinál letéteményezett 20 000 frttal?

— **Községkerületi alakulások.** A Zala és Somogy megyék területére kiterjedő IX. községkerület Nagy-Kanizsán megalakult. A választások eredménye a következő: ker. elnök gelsei Guttman Vilmos kir. tan. (Nagy-Kanizsa) alelnök Jünker Gusztáv dr. (Csurgó), elöljárósági tagok: Kunfi Adolf (Kaposvár), Hirsch Adolf (N.-Atád), Dorner Sámuel (Barcs), Kainer Adolf (Szigetvár) Neumann Ede dr. rabbi (N.-Kanizsa), Hoffmann Soma dr. (Keszthely), Fischer Gyula dr. (Keszthely), Wollák Rudolf dr. (Csáktornya), és Epstein Vilmos (Sümeg). Birósági elnökké Bakonyi Ferencz drt. (Kaposvár) és helyettesévé Hirschel Edét (N.-Kanizsa) választották meg. — A XII községkerület Schreiber Ignác (Győr) keresk. tanácsos elnöklete alatt (Győrött) f. hó 5-én fog megalakulni.

— **Nagyvárad hirneves püspökének** mi öszinte bámulói vagyunk, nagy tudománya, eloquentiája párját keresi a katolikus egyház összes főpapjai közt, annál nagyobb a csodálkozásunk, hogy ő méltósága a Poliklinikai egyesületnek f. hó 28-ikán tartott közgyűlésén elmondott fényes beszédében a szeretetet és az emberi egység eszméjét kizárólagosan a kereszténységnek reklamáta, egyedül ennek tulajdonította, mit szerinte a Poliklinikai egyesület is bizonyít, az az egyesület, melyet — zsidó tevékenység, zsidó odaadás és emberszeretet, zsidó tehetség és tudományszomjuság hozott

*) Tudósítónk nem ismerteti velünk a bizonyítást, mi azonban szolgálhatunk egy midrással, melyet ismernie kell minden valamire való rabbinak, mert a Tanchumából van véve és amely (Pekude szírája kezdetén) azt magyarázgatja, hogy miért is kellett Mózesnek oly pontosan számot adni mindenről, hisz Izraelben feljebbvalója nem volt, Isten pedig tudta, hogy leghűbb szolgálja hűségesen és becsületesen járt el. Ebből nagy tanulság folyik, mondja a midrás, az a tanulság, hogy a mint hogy kötelességünk, hogy Isten előtt tisztán álljunk, épugy kötelességünk elkövetnünk mindent, hogy tisztán álljunk az emberek előtt. —
(כישם שהייב ארם לצאת ידי חובתי לפני המקום כך הייב לצאת ידי חובתי לפני הבריות)

létre, és részben fentart. Óméltósága végtére theologus is, mint ilyen tudnia kell, hogy több századdal a keresztény vallás alapítójának születése előtt hirdette Malachiás próféta, hogy »valóban mindnyájunknak egy atyánk van, mindnyájunkat egy isten teremtett, miért cselekednénk hát hűtlenül egymás ellen« (Malachiás II. 10.); tudnia kell, hogy a dicső tan.: »szeresd felebarátodat, mint tenmagadat« Mózes hirdette (Mózes III. 19-18.) egy évezreddel Jézus fellépése előtt. És hogy a későbbi talmud milyen csapáson haladt — hogy azonban ezt is tudja, már nem követelhetjük ő eminenzijától — mutatja a következő talmudi tan.: »Mit tanulhatunk abból, hogy Isten először csak egy embert teremtett? azt, hogy az emberiség egy. Egy ember sem mondhatja a másíknak, több vagyok náladnál, apám más fajtaból származott, mint a tied. Egyetlen embertől származunk mindnyájan. Egy az emberi nem.« Kár tehát monopoliumot felállítani. A felebaráti szeretet és az emberi egység tanában valóban legalább is része van Izraelnek.

— **Akadémiai székfoglalóját** tartja május hó 2-ikán d. u. 5 órakor a magyar tud. akadémia felolvasó termében Dr. Munkácsi Bernát, egyet. magántanár és a pesti izr. hitközség tanfelügyelője. Székfoglalójának tárgya: A vogulok vallási költészete s bevezetésül a magyar összehasonlító nyelvtudomány jövő feladatai. Munkácsi, ki, szaktekintélyek ítélete szerint, a nagy Budenz halála után hazánkban a legelső kapacitás a finn-ugor összehasonlító nyelvészet terén, második szibériai utazásának eredményéről fog beszámolni, melyről már eddig is két hatalmas kötet jelent meg vogul textussal, magyar fordítással és kommentárral. E nagy munkájával Munkácsi folytatta és befejezte azt, mit Reguly megkezdett, és a mivel fényt árasztott a magyar névre és nyelvészeti tudományunkra

— **A vallás és közoktatásügyi tárca** budgetjének tárgyalása alkalmával, mely ugy fordul, a képviselőházban már a jövő héten kerül sorra, mint értesülünk, szóba kerül a receptió kérdése is. Forrásunk szerint a magyar zsidóságot most eminenter érdeklő kérdés mellett nem csak a zsidóhíttű képviselők, hanem azok közül is többen fognak sikra szállani, akik a választások alatt és után megígérték a zsidó vallás receptiójának támogatását.

— **Zsidó miniszteri titkár.** Ballai Lajos dr.-t, a kereskedelemügyi miniszter előterjesztésére ő felsége miniszteri titkárrá nevezte ki.

— **Városi alügyész.** Fischer Lajos dr. kolozsvári ügyvédet, lapunk dolgozótársát a kolozsvári városi tisztújításnál városi alügyésszé választották meg.

— **A tömeges vasuti előléptetések** közül olvasóinkat a következő magasabb rangú kinevezések érdekelhetik. Főfelügyelőkké Todesko Bernát és Porges Fülöpöt, felügyelőkké Pick Tivadar, Darvai Károly és Forrai Gabort (a pesti izr. nőegylet titkára), főmérnökökké Stiffson Emil, Ungar Samu, Blau Jakab és Fried Adolfot, főellenőrökké Ofner József, Jellinek Lajos, Deutsch Adolf és Doppler Józsefet és titkárrá Benedikt Márkot léptette elő a keresk. ügyi miniszter.

— **Aképviselő választási ügyekben** való kuriai bíraskodásra vonatkozó törvényjavaslat előtárgyalására kiküldendő bizottságba a kormánypárt a

maga részéről 23 tagot kandidált, köztük Chorin Ferencz dr. és Jellinek Arthur dr.

— **A Rotschild fiuk kegyelete.** Rotschild Albert bárónak és az elhunyt Bettinának gyermekei — peszachra Abbáziában voltak és a két első és utolsó fő-ünnepnapon átjöttek Fiuméba, hogy édes anyjukért a szokásos kadis-imát elmondhassák. A három fiu, kik közt az idősebbik 15, a második 14, a harmadik 10 éves, mindegyik egy kis fekete bársony zacskóban magával hozta az imakendőket és ünnepi imádságos könyvét. Megtörtént, hogy peszach utolsó napján csak úgy szakadt az eső s hajóval nem lehetett Abbáziába menni. Erre egy uri ember felajánlotta a Rotschild-fiuknak kocsiját. Amire a 15 éves bárófiutól a következő feleletet kapta: „Azt gondolja uraságod, hogy mi ünnepnapon utazunk kocsin? Köszönjük a figyelmet, de uraságod tévedni méltóztatott, mert ezt nekünk nem szabad tennünk.“ És nem is utaztak vissza Abbáziába, hanem Szerda reggelig Fiumében maradtak. — A Rotschild fiuk kegyelettel őrzik anyjuktól a halálos ágyon kapott tanítást: Így írja ezt Goldstein M. A. fiumei rabbi, még pedig jó magyarsággal.

— **Az izr. kézmű- és földművelési egyesület** saját helyiségében (holló-utca 4. sz.) május hó 1-én dé. 10 órakor fogja megtartani közgyűlését, melyen felolvasásra kerül a lefolyt 50-ik évi működésről szóló jelentés. A jubiláris közgyűlést, valamint az egyesület fennállásának félszázados ünnepét f. évi november hóban szándékozik az egyesület megülni, amiért a mostani jelentés tisztán csak a lefolyt év működésének van szánva. Hanem azért találunk benne elég érdekes adatot, melyek az egyesület üdörös munkálatainak hirtelen föllendülésére engednek következtetni. Így a tagok száma a lefolyt évben 725-ről 1071-re emelkedett. Az egyesület áldásaiban 348 szegény és árva fiu részesült, 49-el több, mint az előző évben, és a felszabadultak száma 68 volt, kik közül valamint a növendékek közt is legtöbb a lakatos és asztalos. A pénztár is hasonló ujult erőről ad számot. Az átmeneti kiadások leszámításával az egyesület céljaira 9540 frt 33 kr. adatott ki, amiből a növendékek ruházata egymaga 4527 frtot vett igénybe. A bevételek 13,791 frt 62 kr-ra rugtak és az alapítványi tőke, mely az előző évben 52,124 frt 02 kr volt, 55,481 frt 94 kr-ra emelkedett. A tagok névsorában már találkozunk szép számu, de aránylag még mindig cenyésző mennyiségű vidékiekkel és különösen komáromiakkal és abonyiakkal, kiknek gyűjtésében Vásárhelyi Domokos dr. és Pintér Gyula fáradoztak. A százakra menő hitközségek közül azonban mindössze 27-et találunk az egyesület pártfogói között — ami bizony édes-keves. De hát ezen a téren is javulás mutatkozik, s amit Leitersdorfer Lipót és Gomperz Zsigmond a fővárosból 1000—1000 forintos alapítvánnyal megkezdték, az egyesületi ház fölépítésére való adakozást, a vidéki hitközségek, melyeknek szülöttjei tulnyomó részben veszik igénybe az egyesület jótéteményeit — ha már másként nem, legalább belépésükkel és tagsági járulékaikkal rajta lesznek, hogy áldásos működésének félszázados ünnepe alkalmából az egyesület méltó emléket emelhesse. A jelentésre különben még vissza fogunk térni.

— **Uj ösztöndíj.** Az izr. ösztöndíjak száma ismét megszorodott egygyel. Schmidl Sándor, Ignác és Zsigmond elhunyt szülei emlékének megörökítésére, „Schmidl Mór és Mária ösztöndíj“ czímen új 2000 frtos stipendiumot létesítettek. Az alapítvány-levél szerint az egyenlően minősített pályázók között az ala-

pitványozók rokonai, továbbá a balassa-gyarmati és végül a nógrádmegyeiek részesítendőek előnyben. Az évente kiosztható stipendiumok száma ezzel 36-ot tesz.

— **Hymen.** Schwarz Béla, a Gizella-gőzmalom igazgatója múlt vasárnap mennyezet alá vezette a dolány-utcai zsinagógában Machlup Adolf nagy gyáros leányát, Ella k. a.-t. Az esketési szertartást Kohn Sámuel dr. rabbi végezte. A nászközönség soraiban ott volt: Wahrman Mór, Schossberger Zs. br., Krausz Mayer, Ullmann Sándor dr., Décsey kuriai bíró stb. — Boskovitz Dávid, a győr- és győrszigeti hitk. titkára a múlt vasárnap oltárhoz vezette Weisz Regina k. a.-t. A zsufolásig megtelt szép győri zsinagógában Fischer dr. rabbi megkapó beszédet intézett a fiatalokhoz.

— **1000 frtos ajándék.** Hirschler Frigyes és neje Schey Katalin a pesti izr. hitközség árvaházának 1000 forintot ajándékoztak.

— **Kormánybiztos érettségi vizsgálatához.** A vallás és közoktatásügyi miniszter középiskolák érettségi vizsgálatához a napokban küldötte ki a kormánybiztosokat. Köztük találkozunk Kármán Mór dr. egyet. m. tanárral is, aki a budapesti VII. ker. állami főgymnasiumnál fogja a kormányt képviselni. Megemlítjük e helyütt, hogy a kormánybiztosságot kapott Pauer Imre dr. egyetemi tanár is, akinek Plagiosippusa, mint néhány lap határozottan állítja, nem más, mint Kármán Mór dr.

— **A belvárosi polgári kör** egyik alelnökévé Grünbaum Miksát, Lichtenberg Ignácot és Wahrman Sándort főtítkárokká, egyik titkárrá Ernyei Gyula kereskedőt, és helyettes gazdává Révai Mórt választotta meg.

— **Felolvasás.** Wittmann Ferencz, műegyetemi tanár, a természettudományi társulat minapi ülésén a nagyvárosok villamos világításáról érdekes dolgozatot olvasott fel, melyet nagy tetszéssel fogadtak.

— **»A magyar zsidóság nemzeti hivatása.«** czímen Kardos Albert tollából egy füzet jelent meg, mely a receptió ügyét szolgálja. A művecskéről, mely Grill Károlynál 30 ktjával kapható, bővebben is megfogunk emlékezni.

— **A német császár köszönete.** Lenkei Lajos, a „Fünfkirchner Zeitung“ szerkesztője, mint Pécsről közlik velünk, a német császárnak, az éjszakai országok barátjának, megküldötte a „Nach dem Nordcap“ című művét. A császár az értékes művet elfogadta és Reusz nagyherczeg bécsi német nagykövet útján fejeztette ki köszönetét. Lenkei szerkesztő, aki korra nézve fiatal ember, már a mi királyunk által is azon kitüntetésben részesült, hogy Pécsen időzése alkalmából neki felajánlott „Fünfk. Zeit.“ diszpeldányát elfogadta.

— **Zsidó községi bíró.** Radványon (Ung. m.) mint onnan jelentik, a f. hó 5-én az ott megejtett bíróválasztás alkalmával a lakosság bizalma a község élére Fülöp Lipótot állította.

— **A kiket csak ilyen véletlen hozhat össze.** Grünspanné asszonynak valami pörében, melynek tárgya hírünkre nézve egészen közönyös, a bíróság szakértők meghívását rendelte el és szakértőjeül Dr. Kohn Sámuel rabbit nevezte meg. Grünspanné, mint fölperes, Dr. Kayserling rabbit kérte szakértőjeül, az alperes pedig — Reich Koppel orth. rabbit.

— **A nyiregyházai izr. iskolai-alap javára** folyó hó 30-án az ottani főgymnasium tornacsarnokában igen változatos műsorral működvelői hangversenyt rendeznek.

— **A fővárosi szegény gyermekkert-egylet** mult vasárnap 250 növendékét látta el nyári ruhával és lábbelivel. Az intézet saját helyiségeiben vége ment ünnepségre lefestették a király arcképét is és Ábrányi Emil alkalmi költeményt írt, melyet Fái Szereána szavalt nagy hatással. Grosz Sándor dr. elnök és Várady Antal beszédeket tartottak.

— **A szabadkai rabbiszékre** pályázók között előző számunk vonatkozó tudósítása Spira Salamon dr. losonczyi rabbit említette. Mint most illetékes helyről értesülünk, a pályázó nem a losonczyi rabbi, hanem testvére Spira Jakab dr., akinek Szabadkára történt meghívását a tudósító szintén korán jelezte.

— **Orthodox szónok Congr. templomban** cz. mult heti, ó-kanizsai hírünkre való vonatkozással annak kijelentésére kérték fel bennünket, hogy Rosenberg Mór papjelölt nem hallgatója a pozsonyi jesivának és nem is volt.

Külföldi hírek.

— **A szentföldről.** Jeruzsálemből jelentik, hogy a Sziát övező tengerparton szigoruan betartott beköltözési tilalmat e hó első felében beszüntették. Ennek folytán az élelmiszerek, melyek a zárlat következtében igen megrágultak, ismét olcsóbbakká lettek. — Mr. Scott Moncrieff Jeruzsálemben szegény zsidók számára levesintézetet nyitott, — A napokban a szentföldön egy zsidó pótkávé, egy másik pedig szappangyárt alapított.

— **A port-saidi eset.** Említettük ezt a rituálisnak elkeresztelt egyiptomi „gyilkossági” esetet, melynek azonban csak a vádolt zsidó, egy 85 éves vak ember, esett áldozatul. Mint a „Berl. Tagbl.” értesül, az eset úgy történt, hogy a gyerekek az utcán játszottak, mint szokás szerint, és a rituális gyilkosságnak kis görög hőse betévedt a port saidi körülbélül 15 zsidó család imaszobájába, melynek ajtaja csak kívülről zárható. A gyermek behuzta maga után az ajtót, s hogy belülről kinyitni nem tudta, sírásra, kiabálásra fogta a dolgot. A szomszédos hávéházban lebzselő görögök a gyermeket a házba bemenni látták és hogy a vergődését hallották, a peszach közeledtének tudatában és a zsinagóga szomszédóságában — hamarosan elkészültek a rituális gyilkosság vádjával. Az ott lakó zsidó kereskedőnek nekiestek, agyonverték és az ismert zenebonát inscenálták, melynek a katonaság és az épen előkerült „áldozat” vetett véget. — Az „Egyptien Gazette” ez ország első lapja elítélőleg nyilatkozott a vérvád „otromba” és „alaptalan” hitéről, mert — úgy mondja — olyan hit ez, mely nemesak egy régi faj képviselőit gyalázza meg, hanem a 19-ik század vége felé a mi felvilágosult korunk egészséges észjárását is kigunyolja. — Az alexandriai lapok, melyek az esetet legelőször jelentették, most jelentik, hogy „a félreértés kifolyása” volt az egész.

— **Graetz történelme,** a „Geschichte der Juden” angol nyelven már egészen elkészült. Az utolsó ötödik vaskos kötet most került ki a sajtó alól. A fordítást a londoni Mrs. Löwy Bella kezdte meg, kinek Mr. Abraham s Israel mellett több zsidó tudós járt a kezére. A mű kiadási költségeit Mr. Mocatte F. D., az ismert filantrop viselte. A műhöz már a teljes fordítás megjelenését meg nem ért szerző, még életében visszapillantást írt, mely „retrospect” cz. alatt az utolsó kötet mellékleteként angolul jelent meg.

— **Memelből** jelentik, hogy miután a hatóságok az orosz zsidók bevándorlását minden lehető eszközzel meggátolják e határszéli német városban most sokkal inkább szembetűnik a kivándorló orosz keresztények száma. Mostanában 1700 oroszországi keresztény fordult meg a városban, akik mind Amerikába igyekeztek.

— **A berlini zsidó siányók-háza** évi kiadásként a régi intézetre vonatkozólag 62,512 az újra vonatkozólag pedig 34,335 márkát mutat ki lefolyt évi működéséről szóló jelentésében. Az ápoltak száma 163 volt. Az egyleti alaptőke 1,890,077 márka.

— **Szünidei telep zsidó gyermekek számára** czimvel Berlinben egylet működik, mely a lefolyt évben 228 gyermeket 2857 napra vitt üdülni.

— **A berlini izr. népkonyhában** peszach előestéjén ünnepélyes szédert rendeztek, melyen az intézet megalapítója Ábrahám Herman volt az előimádkozó. A szédereen előkelő körökből való urinők, a népkonyha rendes gondozói is résztvettek.

— **Maurogonato.** Az olasz államférfiu halála, melyről előző számunkban adunk hírt, a legmagasabb körökben is méltó részvétet keltett. Az olasz király és királynő, valamint a miniszterek, a velencei hatóságok, szenátorok és képviselők condoleáltak a gyászoló családnak. Megemlítjük ez alkalommal, hogy Maurogonato olyan jámbor zsidó volt, hogy a templomban imalepellel szokott imádkozni és jomkippurkor a velencei levatini zsinagógában az előimádkozó szerepét szokta betölteni.

— **Rosz napok** járnak az antiszemitizmusra nézve. Egymásután nyilatkoznak ellene még a saját volt-párthívei is. Így Wagner tanár egy berlini conservativ egyletben felolvasást tartott az antiszemitizmus ellen. Schönerer egy bécsi gyűlésen rendkívül erősen jellemezte és ítélte el a Schneider-féle antiszemita irányt, mely pusztán önérdekre épít és végül Stein dr. berlini ügyvéd írt egy röpiratot a hírheft Ahlwardt rektor ellen, a melyben alaposan leálczázza »a nagy prófétát« és viselt dolgait.

— **A vashingttoni képviselőház külügyi bizottsága** azt a határozati javaslatot ajánlja elfogadásra, hogy az elnök szólíttassék fel arra való adatok beszerzésére: vajjon az Egyesült Államok zsidó polgárai ha Oroszországba utaznak, kénytelenek-e olyan korlátozásokat eltűrni, melyek az Egyesült Államok és Oroszország között fennálló szerződéssel ellenkeznek?

— **Oppenheim Henrik dr.-t** a berlini csillagvizsgálóban alkalmazott csillagászt a német kormány a tanári czimvel tüntette ki.

— **Zsidók Amerika fölfedezésénél.** Madridból írják, hogy a kir. történelmi akadémia jelentésében Fernandez Duro tanulmányai eredményét három Columbusról írt műben teszi közzé és e mellett azon eredményre jut, hogy Puigcerver Rivasnak a „zsidók Amerika fölfedezésénél” cz. munkája szerint Columbus kíséretében maurok és zsidók mindenestre voltak.

— **Kép az orosz zsidókról.** Amsterdamból írják, hogy a holland Verescsagin ifj. Liteo Kate óriási képet fejezett be, mely a zsidóknak Oroszországból való kiűzését ábrázolja. A képet Berlinben is ki fogják állítani. A bevétel egy része a menekülők javára esik.

— **Amerikai orosz zsidók — honfitársaikért.** Newyorkban van egy orosz zsidókból alakult egyesület, melynek célja, hogy a kivándorló orosz zsidókat rávegye a földműveléssel való foglalkozásra és ebben való támogatásukra alapot teremtsen. A Hebreu Institutban ez az egyesület a minap közgyűlést tartott, melyen hangoztatták, hogy nagyon kívánatos volna, ha a kivándorló orosz zsidók mennél számosabban adnák magukat a földművelésre, mivel a nagyvárosokban összezsúfolt menekülők, fájdalom, erkölcsileg mindjobban süllyednek — aminek oka égbekiáltó szükségükben és nyomorúságukban keresendő. A nagy bevándorlás a munkáspiacon is elégedetlenséget kezd kelteni s ez okból is óhajtható, hogy a menekülők földművelés útján igyekezzenek megkeresni mingennapi kenyérüket.

IFJ. NAGEL OTTÓ KIADÁSÁBAN BUDAPEST,

Muzeum-körút, a Nemzeti színház bérházában
megjelent és kapható:

**Tankönyvek, tanügy, ismeretterjesztő
és közhasznú művek.**

E kitűnő tankönyv elemi és polgári iskolai használatra a m. kir. közoktatási miniszterium 17,358/88. sz. rendeletével általánosan engedélyezve van.

Ploetz Károly dr. Elemi francia nyelvtan.

A 33. kiadás után átdolgozta Nagy Lajos. I. r.,
második jav. kiadás, kemény kötésben —.44

— II. rész, második jav. kiadás, kem. kötésben —.44

— Mind a két rész egy kötetbe kötve —.80

Ploetz Károly dr. Syllabaire français.

A francia nyelvtanítás első foka leánynevelő-
kére számára a 12. kiadás szerint magyar nyelv-
ven átdolgozta Nagy Lajos. Kemény kötésben —.50

Ploetz K. dr. Conjugaison française.

Második fokozat a francia nyelv oktatására leány-
iskolákban. Olvasókönyvvel és szótárral. Az ere-
deit 12. kiadás után magyar nyelvre átdolgozta
Kubinyi F. A. polg. isk. tanár. Kemény kötésben —.80

Szabó Endre. A kézimunka tanítása

a népiskolában. Második jav. kiadás —.72

Brück Kath. egyháztörténet 3. kötet 5.—

Pályázat.

A soproni izr. statusquo hitközség 1200
ftl évi fizetéssel a szokásos mellékjövedelmekkel
és rangnak megfelelő szabad lakással javadal-
mazott **rabbi-állásra pályázatot** hirdet.

Pályázhat ezen állásra alapos talmudi kép-
zettséggel, korszerű műveltséggel s elismert elő-
kelő rabbik hattarahjával bíró, avagy rabbisze-
mináriumot végzett magyar honpolgár, kinek
tiszte leendő a rabbi összes funkcióit ellátni, az
imaházban a mai kor igényeinek megfelelő ma-

gyar és német szónoklatokat tartani, a helyben
létező középtanodákban a hitoktatást végezni
és a felekezeti népiskolában a hitoktatásra a
felügyeletet gyakorolni.

Pályázók felkéretnek, hogy okmányaikat,
valamint családi állapotukat, korukat s eddigi
működésüket igazoló bizonyítványaikkal felsze-
relt kérvényeiket alólirott hitközség elnökségéhez
1892. évi május hó 25-ig benyújtani szivesked-
jenek, minthogy később érkező kérvények te-
kinetbe vétetni nem fognak. — Próbaszónok-
latra csak az arra meghívott bocsáttatik, költ-
ség megtérítésre csak az tarthat igényt, ki megvá-
lasztva lesz. — Az állás 1892. évi szeptember
hó 1-én lesz elfoglalandó.

Kelt Sopronban 1892 évi. április 17-én.

A soproni izr. statusquo hitközség előljárósága
nevében:

Hesz Dávid
hitk. titkár

Dr. Winkler Adolf
hitk. elnök.

Pályázat.

A Reusz Jakab-féle hagyatéék 1 talmudis-
tájának néh. Budaspitz Izsák rabbinak elhalá-
lozása folytán, az ó-budai izr. hitközség elől-
járósága ezen 275 ftl évi fizetés és 124 forint
lakbérrel járó állás újra való betöltésére ezen-
nel pályázatot nyit.

A végrendelet értelmében a pályázóknak
a talmud terén való jártasságukat három elis-
mert rabbitól nyert התרת הרעה-val kell beiga-
zolniok.

Ezen állás betöltésénél első sorban a ha-
gyományozó, vagy neje Karolina szül. Löwy
vérrokonai jönnek figyelembe. Ha ilyenek erre
nem pályáznak, akkor az állás nemrokonnal is
betölthető.

Hogy a végrendeleti kikötéseknek, melyek
hitközségünk irodájában betekintheők — meg
lehesen felelni, annak, aki ez állást elfoglalja,
állandóan Ó-Budán kell laknia.

Ezen állásra pályázók sziveskedjenek en-
nélfogva hiteles okmányokkal fölszerelt kérvé-
nyeiket f. évi augusztus 1-éig bérmentesen be-
küldeni.

Ó-Buda, 1892. ápril 24.

A budai izr. hitközség előljárósága.

Kaiser Sam.
titkár.

Ehrlich Sam.
elnök.

Pályázati hirdetés.

Az egyesült győri és győrszigeli izr. hitközség népiskolájánál üresedésbe jött, évi 350 frt fizetéssel javadalmazott tanítónői állásra ezennel pályázat hirdettek.

Pályázni kívánók felhivatnak, hogy tanítói oklevéllel, korukat és esetleg eddigi alkalmaztatásukat tanúsító bizonyítványokkal felszerelt kérvényeiket legkésőbb f. évi május hó 30-ig a hitközség titkári hivatalánál nyujtsák be.

Az állás f. évi szeptember hó 1-én foglalandó el.

Kelt Győrött, 1892 évi április hó 24-én.

Boskovitz Dávid hitk. titkár
Dr. Pfeiffer Fülöp hitk. elnök.

Pályázat.

A holicsi izr. hitközségben (Nyitra m.) f. é. június 15-ikére egy zeneileg képzett **kántor állása** töltendő be, aki egyuttal sochet, ubodek és koreh. Ezen állással 600 frt évi fizetés, 100 frt szálláspénz, fél sechita és a szokásos meliékjövendelmek járnak. Pályázók bizonyítványaik másolataival ellátott kérvényeiket, koruk és családi állapotuk megjelölése mellett folyó évi május végeig küldjék be a hitközségi előjárósághoz. — Próbaéneklésre csak a meghívottak jöhetnek, utiköltségeit csak az alkalmazott kapja vissza.

Holics, 1892. április 24.

A hitközségi előjáróság.

Pályázat.

A lugosi izr. Congr. hitközségben egy zeneileg képzett, 500 frt évi fizetéssel, szabad lakás és a szokásos mellékjövendelmekkel javadalmazott **basszista** állás betöltendő oly egyénnel, aki képes a templomi karta betanítani és vezényelni.

Pályázók, akik ezen kövntelményeknek megfelelően képesek, sziveskedjenek képességük, koruk, családi állapotukat és eddigi alkalmaztatásukról szóló igazolványokkal ellátott kérvényeiket május hó 15-ig bérmentve beküldeni.

Sochet ubodek vekore előnyben részesül.

Pályázatra csak a meghívott jöhet és az utiköltségei megtérítését csak az alkalmazást nyeri igényelheti.

Lugos, 1892. április 21-én.

A hitközségi előjáróság:
Löwinger J.

Katzer József

szücs-mester

udvari szállítója ő cs. és kir. fensége József főherczegnek
Legnagyobb megóvási intézet Magyarországon.

(alapított) Budapest, Ó-utca 44 sz (1856.)

Megóvási díjak árszabása:

az egész idényre a tűz elleni biztosítás beszámításával

Uri uti bundák	1.50-tól	2.50-ig
» uti csizmák	— .50	» — .80
» lábzsák és kosár	— .40	» 1.—
» téli kabát	1.—	» 1.30
» nadrág és mellény	— .—	» — .60
Teljes szalon-öltöny	— .—	» 1.50
Diszmente	1.50, 2.50	» 4.—
Ablakfüggönyök és ajtódisz- mények	1.—	» 3.50
Sipkák	— .20	» — .30
Női bundák	1.—	» 2.50
» posztókabát és köpenyek	— .60	» 1.50
» bársony vagy posztóruhák	1.—	» 2.50
Karmantyuk	— .20	» — .60
Szalonszőnyegek: közönséges		
négyyszög méter	— .20	» — .30
szmirnai négyyszög méterként	— .—	» — .42

Levelezőlapon történt megkeresés folytán a tárgyakat háztól magamhoz szállítatom.

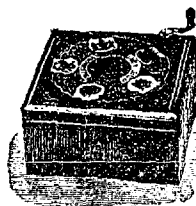
Javításokat és átalakításokat azonnal, vagy a nyári hónapok alatt kérem eszközöltetni, mivel azok fele munkával és legnagyobb figyelemmel teljesítetnek, az érté járó összeg csak a tárgy elvitelekor fizetendő.

A szőnyegek kezelése gépezet nélkül történik.

VARJU KÁROLY hangszergyáros

a komáromi kiállítás jury-tagja,

Budapest, Kerepesi-ut, 57. sz.

Egyedül jogositott készítője a szab. **üveg-oszlopszatu** hangszimbalomnak, mely négy nagy éremmel van kitüntetve.

Nagy választékban **vonós, pengető, hajtó és húzó hangszerek**, a melyeknél 15% engedményt takarítanak meg, ha

a 200 képpel illusztrált ingy en árjegyzéket kérjük egy levelezőlapon.

Czimbalmok részletfizetésre is kaphatók.

Kohn Arnold

gazdag sirkóráktárát

(Váczi körut 14, szemben az ndrassy-ut torkolatával)

ajánlja mindazok figyelmébe, kiknek a sirkóállítás szomorú kötelességét kell teljesíteniük.

szép és pontos kivitelért és lehetőleg olcsó megszámitásért kezdek a czéj jó hírneve.

— Szombaton és ünnepe napokon zárva. —

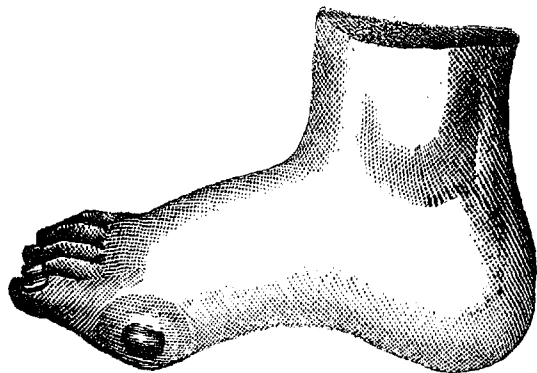
Fogorvos BARNÁ Budapest, IV. kerület
Váci-utca 24. szám. Rendei 9—5 óráig.

NEUMANN LIPÓT

könyvkötészete
BUDAPEST,
Museum-körút 10. sz.

Elvállal mindennemű
könyvkötő munkát,
ugyszintén
aranynyomású plakátok
tisztla és gyors elkészíté-
sét mély- és dombor-
nyomásban.

Fájós-lábakra

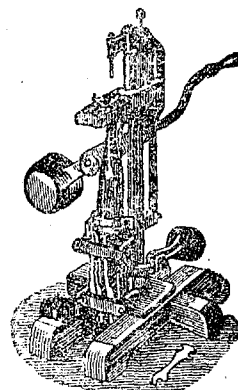
ugyszintén csúzos és kőszvényesekre ajánlom
lábbeli készítményeim

GERŐ ADOLF cipész-mester

V., Fürdő-utca 2 sz., a Diana-Fürdő-épületben.

ERDEI FERENCZ

mechanikai gépműhelye
Budapest, Hársfa-utca 24.

Ajánlja magát ipartelepek berendezésére, készít
pinczegézdászati gépeket és eszközöket, elfogad
sodronyágybetét-gyárak teljes berendezését, —
tárgyaknak tömeges gyártását stb. Javításokat
gyorsan és jutánvos áron eszközöl.

SZIGETI LAJOS

szi- és nyereg-gyártó és bőröndös
Budapest, VIII., Museum-körút 10.

A legnagyobb választék ka-
tonaliszli nyergesek és nyereg-
szerekben előírás szerint.
jutányos áron, ugyszintén
civil-nyergesek és ko-
csizó lószerszámok
minden izlésnek megfelelő
alakban és árban, ostorok,
lovagló-vesszők és botok,
utazó bőröndök, szerszám és lólisztító-eszközök.
Képes kimorító árjegyzék, külön katonai nyereg-
szerekből- és külön civil urak részére.
Tartalékos tiszt urak nyergeszerkeket kölcsönbe
is kaphatnak.

Kerti sátorok 50 forinttól feljebb.

VASBUTOROK

saját gyártmányu. mindennemű kerti sátorok
padok asztalok s karszékek, valamint ágyak
gyermekágyak. bölcsők. mosdó asztalok,
sodronyágybetétek s kárpitozott. összahaj-
ható ágyak, kocsiszékek betegek részére a
legolcsóbb, leszállított gyári áron

DRÓZSA és TÁRSA

legnagyobb vasbutor-gyárában
BUDAPEST.

Raktár és iroda: V., József-tér 14. sz.
Gyár: II. Zsigmond-utca 11.

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve.
Kivitel nagyban minden országba.

Kerti padok 5 forinttól feljebb.

Mosdó asztalok 2 frittól feljebb.

Gyermekágyak 8 frittól feljebb.

Karlshadi czipő különlegességek

a legjobbnak ajánlhatók a tavaszi
idényre

séta- és promenade-czipők,
fekete és barna bőrben, ugyszintén
kényes lábakra, egyedül kaphatók

KAJÁRI DEZSŐ-nél

BUDAPEST, DOROTTYA-UTCZA 8

**Kertek, villák
és
verandák számára
olcsó vasbútorok!**

1 vaságy 6 frt, 1 vaságy párnázott 14 frt,
1 drótagybetét 10 frt, egy gyermekkocsi 12
frt, egy mosdóasztal 4 frt, egy ruhafogas 7
frt, egy kertipad 6 frt, egy kertiszék 4 frt,
egy kerti lugas 6 frt, egy szab. closetülő
fenyezett lappal, öntött vas, email-csésze
10 frt **Wolf Sománál, vasbútoripar**

Budapest, Dorottya-utca 2.
Képes árjegyzékek ingyen.

Eisenschiml & Wachtl

Budapest, Erzsébet tér 9.
Gyár: Bécs, VII., Kaiserstr. 62.

**Fényképezési
cikkek.**

A legnagyobb és leggazdagabb
raktár mindennemű fényképező
szerből, valamint a szakmába
vágó szükséges cikkekből.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

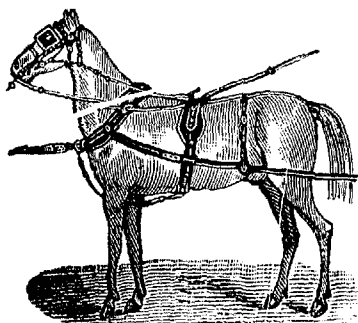
Alapított 1856-ban.
Többszörösen kitüntetve.

HERISCH OTTO

vezető
G A S T A.
Budapest, Hatvani-utca 13. szám.
Alapított 1830.

szíjgyártó
nyereggyártó
bőröndös
torna-
eszközök
speciális
készítője

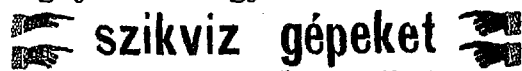
előírás sze-
rinti kutya-
szájkosarak
és
nyakravalók.

vadászati
és
utazóbőrön-
dők, ostorok,
botok, lo-
vaglóvesszők
szerszám-
és lőtisztító-
eszközök
jutányos
árakon.

Vidéki megrendelések legnagyobb figyelemmel pontosan
eszközöltek.

A legújabb és legjobb szabadalmazott

szikviz gépeket
folyékony szénsav használatára ajánl

MANDLER VILMOS, Budapest

Karpfenstein u 18.

Első magyar gyümölcsösszörp és gaseuse-gyár

Czipő

bevásárlásra ajánljuk Sárkány
Dezső czipésmester Buda-
pesten, kigyó-tér 2. sz. a.
levő elsőrendű czipőraktá-
rát, hol csakugyan különösen és
elegánsan készült lábbeli kapható,
az elárúsítás lelkiismeretes, ol-
csó szabott árak szerint történik.
— Árjegyzék bérmentve és in-
gyen küldetik Meg nem felelő
árak szívesen kicseréltetnek.

**Pénz-
előleg**

sorsjegyekre,
értékpapírokra stb. jutá-
nyos kamat mellett.

Hivatalnokok, ügynökök,
kereskedők, mű- és mun-
kavezetők stb.
jövendelő keresetükhöz
juthatnak

SORSJEGYEK

eladása által. Kivánatra
utbaigazítást ad

Beifeld József

bank- és váltóháza,
Budapest, Károly-körut 1. szám.
(a kerepesi-ut sarkán.)

ALAPÍTOTT 1874-ben.

Mattoni

**ERZSÉBET GYÓGYFÜRDŐJE
BUDAPEST (Buda).**

Idény május 1-től szept. 30-ikáig
Fényes eredményű

női betegségek és altesti bajokra.

Rendelő orvos BRUCK J. dr. egészségügyi tanácsos.
(Vigadó-tér 1, Biztosítási palota)

Élénk társaskocsi-közlekedés a fővárossal reggeli
5 órától kezdve a Ferencz József-térről.

Császárfürdő Budapest

kénes, hév- és langyos forrásokkal (27°—64°75' C.)

➔ Fedett férfi és női iszapfürdői, ➔

a fővárosnak a legkitünőbb ásványviz-gőzfürdője,

kő-, török-, porcellán-, fehér és vörös-márvány- és horgany-kádfürdői kizárólag természetes hófoku ásványvizzel vannak táplálva, és a lakószobákkal zárt, télen fűtött folyosók által összekötve. — 200 lakószoba Napi 50 krtól 3 frtig.

Nagyszerű ásványviz-uszodák.

Kitünő gyógyhatás: mindennemű köszvényes-, csuzos-, csont-, csonthártya-, ideg-, izom- és görvélyes bántalmak, női betegségek, gyomor- és bőrbajok, vérszegénység, sápkór, fémmérgezés stb. ellen. — Allandó fürdő-orvos Dr. Diescher Ferencz.

Naponkint kétszer katonazene. — Gyógy- és zenedíj nincs.

Legjobb szerkezetű jégszekrények

WOLLNER M. H.

V. ker., Arany János-utca 22. szám.

Jégszekrények haztartások, koresmárosok, mézárások és husfűstölők számára 9 frt 50 krtól 180 forintig.

Fürdőkádak a legnagyobb választékban, igen olcsó áron Fürdőkádak kölesön is adatk Havi köl sön díj 1 frt 50 krtól 2 frt 50 krig.

Elvállalok mindennemű **bádigos építési munkát, gáz- és vízvezeték-berendezéseket** igen olcsó, jó és pontos kivitelre.

KRAUSZ és SCHENK

Marokkai-utca 1. sz. a. levő

bank- és tőzsde-bizományi üzlete

csékely fedezet mellett legjutányosabban eszközöl meghízásokat a

helybeli és bécsi tőzsdén.

➔ Információk díjmentesen. ➔

A magyar királyi államvasutak gépgyára

össze nem tévesztendő más hason körülírású gépgyárral vagy részvénytársulattal

A m. kir. államvasutak gépgyára

A m. kir. államvasutak gépgyára

A m. kir. államvasutak gépgyára

A m. kir. államvasutak gépgyára

felülmuthattan jószágú gőzeséplő-garnitúrái

malomezélókra alkalmas

hengerkazános lokomobiljait,

teljesen vasból készült

szalmakazoló gépeit,

szabadalmazott

tibor-körfürészeit,

valamint dús raktárú

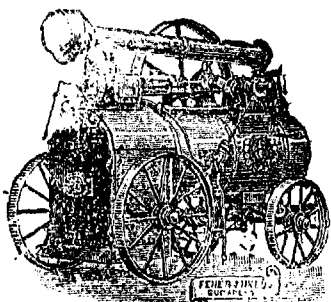
mezőgazdasági gépeit ajánlja kedvező feltételek mellett

FEHÉR MIKLÓS

a m. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynöke.

Budapest, Üllői-ut 25. sz. „Köztelék.”

➔ Árjegyzékek ingyen és bérmentve. ➔

A talmud higiéniája.

III.

Igen érdekes még a ruházatot s ruházkodást illető talmudi higiéna.

R u h á z a t.

A ruhát, mint a fertőző betegségek terjesztésére alkalmas közeget, már a biblia is ismeri. Azért rendeli az irás, hogy a bélpoklos ruháját tépje össze, hogy a ruha, melyen fekélyes folt támad, égettessék el.

Hasonló nyomon jár a talmud is, a mely szerint egy elhullott állat bőréből készült ruha veszélyes a viseletre. És tényleg léteznek oly betegségek — anthrax s malleus humidus — a melyeknek csiráit se a timár cserje, se az idő vasfoga nem képes kipusztítani az állat bőréből s a mely betegségek könnyen átszarmaznak az emberi testre. Valószínű, hogy hasonló természetű betegségekre — talán a favusra — gondolt a biblia is, midőn a fekélyes folttal belepert ruha elégetését elrendelte.

A ruhát, mondja továbbá a talmud, mindennap tisztítani kell. Különösen a tudósoknak köti a lelkére, hogy ruhájuk tisztaságára ügyeljenek. Jellemző a következő talmudi mondás: „Az ember isten diszére, a ruha pedig az ember diszére szolgál.”

A mi az egyes ruhadarabokat illeti azok a következők voltak.

A fej befödésére eleintén a kendővel körülkötött turbán szolgált. A talmud már sapkát s kalapot is említ. A szentírás eme verséhez: „Restség által összeomlik a gerendázat” — a talmud ezt a megjegyzést fűzi: „Aki rest a fejét befödni, annak összeomlik a gerendázata”, azaz testének az organizmusa. Ebből láthatjuk, hogy a talmud mily fontos szerepet tulajdonít a fejruházatnak. És valóban, ha meggondoljuk, hogy a keleti forró klímában nem valami ritka jelenség a napszúrás, könnyen be fogjuk láthatni, hogy a fejruházat e helyütt tényleg fontos higiéniái szükséglet. Innen van aztán, hogy a hosszú sűrű hajfürtöt a talmud nagyra becsüli, míg a kopasztságot mintegy testi fogyatkozásnak tartja.

Nagy fontosságot tulajdonít még a talmud a lábbelinek, melynek, amint tudjuk, különösen a láb megóvása körül van fontos higiéniái feladata. „Az ember, — mondja a talmud, — inkább adja el házának gerendáit s csak vegyen magának cipőt.” Továbbá, „Hetén vannak számüzve az istentől, köztük az, aki megvonja magától a cipőt.”

A láb s fej ruházatán kívül a talmud még egy hosszú, ujjas köntöst is említ, melyet övvel illesztettek a testhez. Továbbá inget, melynek két neme létezett: vászon s gyapju ing. Talán bizony már akkor is léteztek buzgó Jäger- s Kneippisták.

Ezeken kívül a talmud még harisnyát s az izzadság letörlésére szolgáló kendőt is emleget.

A nő ruházata nagyon hasonlított a férfiéhoz. A különbség csak abban állott, hogy a nő köntöse finomabb, diszesebb, bővebb, s uszályos is volt. Azt, hogy az uszályos ruha közegészség-ellenes viselet, amennyiben a nyomában kelő por inficálja a levegőt, — azt hogy is tudták volna szegények még akkor; hisz még ma is oly kevesen tudják.

Ezek után áttérhetünk egy másik nem kevésbé fontos egészségügyi berendezésre a

H á z a s s á g r a.

A házasság nemcsak társadalmi, hanem higiéniái szempontból is egyike a legfontosabb intézményeknek.

A statisztikai kimutatások szerint a halandósági arány, az elmekegrosak, gonosztevők s öngyilkosok száma, az utóbbiaké plane 60 százalékkal, nagyobb a házásoknál, mint a nem házásoknál.

A biblia álláspontját e tekintetben ismerjük. „Nem jó — mondá a Teremtő, midőn Ádámnak Évát adta élettársul — nem jó, ha az ember egyedül van.” Ebből kiindulólág a talmud a magános életben a boldogtalanság forrását látja, míg a boldog, örömteljes élet föltételeit a házassághoz köti. A koronás költő bölcs mondására: „Aki asszonyt talált, boldogságot talált”, a talmud azt jegyzi meg: „Aki kerüli a házasságot, nélkülözi azt, a mi az embert leginkább teheti boldoggá.” A következő szentirás vershez pedig: „Törekedj olyan életre, melyet egy szerető nővel megoszthatsz”, a talmud azt a megjegyzést fűzi: „A férfi feleség nélkül, szűkölködik boldogság, segítség, öröm, áldás s megnyugvás nélkül.”

Tagadhatlan, hogy nagy szerepe van itt az erkölcsi szempontnak. E mellett szól ugy a bibliának, mint a talmudnak az a felfogása, miszerint a házasságok isten akarata s határozata folytán jönnek létre. Midőn Eleázár meg akarja kérni Rebeka kezét ura, Izsák számára, a leány atyja így szól hozzá: „Én nem mondhatok se igent, se nem-et, mert ez az isten dolga.” Ily értelemben nyilatkozik az írást magyarázó midrás is, amely nyilatkozathoz akövetkező érdekes epizódot fűzi: Egy matrona egykoron azt a kérdést intézte Jósze ben Chalaftához: „Vajjon mivel foglalkozik a menyek ura azóta, hogy a világot teremtette?” A bölcs gondolkodóba esett, redőkbe vonta homlokát s kis vártatva imígyen válaszolt: „Házasságokat létesít”. — „Házasságokat létesít? — viszonzá csodálkozva a hölgy — azt én ezret is tudok — egy óra alatt”, s távozott. Haza érkezvén, összehívatta mindkét nembeli cselédségét, számszerint két ezeret s összeadja őket. A matrona örvendve ez isteni cselekedetén, önelégülten és ravaszul mosolygott. De bizony em sokáig tartott öröme, mert már másnap elébe járult majdnem összes cselédsége, az egyik bevert orral, a másik csonka füllel, a harmadik véres fővel, stb. stb. hogy megköszönvén a matronának szives fáradozását, anyai intézkedése visszavonására kérje. A matrona erre magához hívatta Jósze ben Chalaftát. „Neked oh matrona — mondá a bölcs — könnyűnek tetszett a házasságok közvetítése, bizony, bizony, mondom neked, még az istennek is ritkán sikerül.”

Igaz tehát, amint mondam, hogy a fönemlített bibliai s talmudi házasságra való utalásokban nagy része van az erkölcsi momentumnak, de másrésről nem tagadható, hogy nem kevésbé fontos szerepe van benne a higiéniái szempontnak is. Ezt bizonyítja a házasságot szabályozó, s a vérrokonok egybekeléséről szóló tilalom, mely a bibliában leli alapját, s a melyet nagyobb rokonsági körre terjeszt ki a talmud. „Ennek a tilalomnak — mondja Majimuni, a híres középkori orvos s bölcsész, — egészségügyi tekintetek szolgálnak alapul. S valóban a statisztikai adatokkal operáló modern higiéna szerint is, a vérrokonok házasságából származó gyermekek között nagyobb a halandósági arány, gyakoribb a szörnyszülöttség, elmebetegség, siketnémaság s éjjeli vakság.

Mindezekről a higiéniái intézkedésekről s szabályokról következőképpen nyilatkozik a már említett Majimuni: „Biztosíthatok mindenkit, aki ezen szabályokat követi, hogy sohasem fog megbetegedni, hogy magas kort fog elérni, hogy orvosra sohasem leszen szüksége, hogy tökéletes, háborítatlan egészségnek fog örvendeni, hacsak

nem született beteges organizmussal, vagy ha ifjúságában gondatlanul nem élt."

De nem szabad felednünk, hogy az itt felsorolt egészségügyi intézkedések s berendezések nagy részben a vallásban gyökereznek, abból szívják erejüket.

S mindaddig, míg a hit világa ki nem alszik a zsidó lelkekben, míg a zsidó ragaszkodni fog vallásához s követni fogja annak szabványait, mindaddig lételének alapjai szilárdan, megingathatlanul fognak állani.

(Vége)

Dr. Rubinstein Mátyás.

Magyar-zsidó családok. Pakfong-ember.

IV

Elbeszélés

Praeludium.

Az egész társaság mosolygott, mikor a szobába lépett. Anyja odafutott hozzá, összecsókolta, s aztán kézen fogva mutatta be.

— Vilmos fiam, Mittelmanné nagysága, Schwarzné, Weiszné, Blauné, Pinkasné, Schwarz kisasszony, Weisz kisasszony, Blau kisasszony és Pinkas kisasszony...

Vilmos kezét csókolt az asszonyoknak és bókolt a kisasszonyok előtt. Tömzsi, tagbaszakadt fiú volt, úgy tizenhét év körül s járta már a nyolczadik osztályt.

— Vili lelkem, uzsonnáztál már?

— Nem, édes anyám, drágám.

Ez meghatotta a mamát, s dupla adag cseresznyét tett elébe. Vilmos ötösével falta a cseresznyét, magostul s nővérei hasztalan igyekeztek a kisasszonyok figyelmét másfelé vonni, azok csak Vilmos jó étvágyán ámultak-bámultak. De meg azon, hogy mer enni!

A tágas szobában voltak vagy tizenhárman; Katicza, Vili nővére, leült a zongora mellé s a Dunariba kezdett, Pinkas kisasszony énekelt, az asszonyok élveztek, Vilmos evett. Már a harmadik karaj kenyeret szeltele, az édes anyja titkos öröme.

— Na, — fujt végül egyet, csettentett a nyelvével s odalépett az anyjához. Az megsimogatta az orcáját s odasúgta Blaunéhoz:

— Milyen kedves!

— Vili fiam, Weisz kisasszony beszél francziául

— társalogj vele.

S Vili elkezdett francziául társalogni:

— Szereti a dalt kisasszony?

— Szeretem.

— Hol laknak kegyedék?

— A Zöldfa-utcában.

— Megyek estére színházba.

— Mit játszanak?

— A Czigánybárót. Nemsokára én fogom benne játszani Zsupánt...

— Ah!

Vili kifogyott a tárgyól. A Weisz kisasszony is.

— Vili fiam, az angol mestered itt volt, de ma nem kell tanulnod, ha megígéred, hogy szavalni fogsz nekünk.

— Mit, drágám, hiszen úgy meguntam...

— De nem untuk meg mi. Ugy-e Schwarzné?

— Persze, hogy nem....

— Szavaljon! Kérem....

— Szavaljon! Csak egyet....

Vili fintorított egyet az arcán, amin a kisasszonyok nagyot nevettek. Széket vett maga elé, pose-ba vágta magát, roppant kidülesztette a szemét, s rákezdte mély, tragikus hangon:

A bő szüret.

Kurtafalvi szőlőhegyen

Szüretelés **nagyban** megyen

Az — az — hogy — csak — menne — nagyba,

Ha — — nem hagyták volna abba!

Majahaj!! Most jön még csak a java!!! stb.

Minden szavára nagy, erőltetett kaczagás. Végül zajos taps. A mamája odavolt a dicsőségtől:

— Knack kismiska ehhez a fiúhoz, mondta Mittemanné.

— Jaj, jaj, sopánkodott a kövér Blauné. Beteggé tesz, annyit kellett „neki nevetnem“.

— Ez aztán a tehetség, humor, szellem, Vili. Ezért megcsókolom, mondta elragadtatva a kis Pinkas kisasszony, akinek évei éppen csak hogy megkétszereztek a Viliét.

— Szégyenlem magam — mondta rá tréfásan a fiú, s megszökött a csók elől.

A Pinkas kisasszony mamája meg volt sértődve s odavetette:

— Jól nevelt fiucska.

— Weiszné elértette a vágást, de a többiek dicséretnek vették.

*

Tudta azt az egész város, hogy Viliből nagy szítnész lesz. Kereste folyton a kaczagást. Görbe járást affectált, órákon át a tükör előtt tanulta a grimaszokat, úgy, hogy egészen ránczos lett az arca.

Nagy jövőt jósolt neki mindenki, főképp az anyja.

Két leánynővére volt, de az anyja csak őt bujta.

— Azok várhatnak! Vilié a jövő!

Járt vele színházba, társaságba, s ha valaki nem kaczagott a fiú mókáin, halálos sértésnek vette. Irigyelt mindent, ha másé volt a dicsőség, de a fiára csak úgy szórta a dicséretet. Vili maga volt a tökéletesség — az ő szemében.

Pedig rossz és hanyag diák volt, a ki sohasem képezte önmagát. Már a nyolczadikat járta, mikor még Jókaitól sem olvasott semmit. Mindössze vagy hat humoros verset tudott s azt fujta egyre. Aratta vele a babérokat, a gymnasiumi önképzőkörben s a társaságban egyaránt.

Átúszott az érettségén s felment a fővárosba a színésziskolába. Az anyja várta a híreket, a fia dicsőségének a híreit. De csak pénzkérő levelek jöttek, s panaszkok. Unja magát, nem kap szerepeket, Romeo és Juliából kell részleteket tanulnia, társai nem „urak”, s hogy lassú ez az út, de nagyon. Azt hitte, hogy felkerül ő a Parnaszus tetejére három hét alatt.

Egyszer csak levelet kap a fiától, melyben tudatja vele, hogy nagy igazságtalanság érte. Vezető tanára nem urazta, s ő odaszólt neki. Erre kilépett s most mit tegyen?

Még fel sem ocsúdott az ámulatából, mikor jön a másik levél, hogy mehet-e vidékre? Ajánlatot kapott egy vidéki igazgatóhoz, s ő színész akar lenni, nem növendék.

Persze, hogy menjen!

*

A vidéki színész-élet keserű kenyér. Meg kell azt szokni a bölcsőben. Vili nem olyannak képzelte — az szent igaz.

(Folyt. köv.)

Lázár Béla

— I M A —

az üldözöttekért.

Magasban trónoló Atyánk,
Esengve hívunk szüntelen,
Ki legyen a menedékünk
Mi jó Urunk, ha csak te nem?!
A bujdosónak hont ki ad,
Erőt, ha hozzád felkiált?!
Oh, hű Urunk, egyetlenünk
Örködj felettünk, Istenünk!

Botyongva járnak véreink,
Elhúzó, verve, hontalan,
Oh nincs oly árva mint e nép,
Fü hervadott — fa lombtalan!
A fü kizöldül újra még,
A holt faág is fölvirul,
De tépelt szív — már nem remél,
De bús kebel — föl nem virul.

Hazát vesztve bolyganak
Hazaravágyó emberek,
Bús férfiak és bús anyák.
Éhezve fázó gyermekek,
Ki vigasztalná, nincs sehol,
Oly elhagyott a vándorút, —
Ki megnyihitné, nincs közel,
Nem sajnálják a szomorút.

Sehol sem türik sátoruk,
Legyen bár ponyvából szövött,
Egy fecskefészkek biztosabb
Az omlatag ereszt mögött.
Vaj' léssen-e majd otthonuk,
Hol elsírhatják könnyeik,
Mint odva van a vadnak is,
Hol ápolhatja kölykeit?

Oh, nincs jog e földszínen,
Sem isteni, sem emberi!
Oh, nincs jog addig — Istenem!
Mig ember-társát verheti,
Mig rátaposhat büntelen,
S otthonról foszt meg ezreket,
Mig könyvet lát könyörtelen —
Ne emberek az emberek,

Népednek rombadölt lakát
Építsd fel újra Istenünk!
A szeretet zárt ajtaját
Oh, nyisd fel újra minékünk!
A bujdosóknak adj Te hont,
A melyre ellen rá nem ront —
Mi jó Urunk egyetlenünk.
Örködj felettünk, Istenünk!

Kiss Arnold.

AZ ERŐSEK.

— Elbeszélés a kisvárosi zsidó népeletről. — (9)

Irta: Bernstein A.

III.

Az élet prózájával jó lábon álló strázsamesternél hamarosan kéznél volt a gyakorlati vigasztalás.

— Mendel, — mondá — csak hadd vigye a batyudat a zsandár a hivatalos helyiségbe; a polgármester úgy sincs otthon, s míg az megjön, addig nem győzi a várást. Kénytelen lesz kiporoszkalni a kiléből még mielőtt pecsét alá kerül a butyrod, nekünk meg azonközben telik majd az időből, hogy átnézzük a holmidat, — a fehérneműdet kiszedegetjük belőle, s a zsandár számára résznek dugunk oda másvalamit.

Jankele megint csak rákapott a hosszabbik lábára, elhalászta a strázsamester kezét és kitörő lelkesedéssel kiáltotta:

— Ugy éljek én, hogy a másvilágon több boldogságod lesz neked, mint két igaz zsidónak! — Fogjuk mi kicserélni az egész pakkot, há', Mendel?

A strázsamester ingatta a fejét, mintha jelezni akarta volna, hogy a jövőendő boldogságban való része-

sedésre nyíló alapos kilátás sem old fel azon szigorú kötelezettség alól, mely azt parancsolja, hogy a lehetőség határai még az ilyen hivatalos cselekedet közben is figyelemmel tartandók. Méltóságteljes komolysággal csak amondó volt, hogy mást nem vehet ki és helyettesíthet kisebb értékű dolgokkal, csak a fehéreneműt. Különben az köztudomású tény, hogy az akkori törvény szerint való „nemzetgazdasági” elkobzási eseteknél lassankint maguk a polgármesterek is annyira civilizálódtak, hogy egész főként a pántlika-karikákat és a zsebkéseket tucatszámra tévesztették bele a „férfi fehérenemű” rovatába. Az meg már éppenséggel eltagadhatatlan, hogy a strázsamesterek e tekintetben kevésbé szigorúan ítéltek, mint a polgármesterek. A mi jó strázsamesterünkről nem is próbáljuk meg ezt bizonyítani, hiszen ez az ő lealacsonyítása volna olvasóink szemében.

Mendel csak a strázsamester széles vállára tette a kezét s hálálkodva megrázta emberségesen; e mellett azonban szótlán és kedvetlen maradt.

Mielőtt a hivatalos helyiségek udvarába léptek volna, a *genialis Jankele* megint csak nagy vigán rákapott a hosszabb lábára, megragadta a Mendel karját és újra neki gyürközött a vigasztalásnak:

— Mendel — így szólt — meglásd, az isten — áldassék az ő neve — mit fog még neked csinálni, neked lesz még nagy szerencséd, én pedig visszajövök neked, hogy a te lakodalmadon én legyek, aki fölmu-zsikál. Hanem majd ezt a gonosz zsandárt csak egyszer lefűlelik a koronovaiak és mi fogunk rajta megélni az igazságszolgáltatást.

Bármennyire indokolatlan volt is a Jankele jóslatának első fele, az bizony, úgy tetszik, Mendelre nem tévesztette el a hatását. A fejével intett tagadás ezuttal legalább kevésbé volt határozott, és oldalt vetett tekintete, mintha bizonyos elhűléssel kutatta volna a Jankele ábrázatján, hogy ugyan honnan a manóból szedte elő az a fiu ezt a vigasztalást. — A jóslat másik fele gyakorlatibb természetű volt és mint ilyen, a strázsamesternél a bizalomnak jobb talajára bukkant; mert ámbátor az új zsandár a házaló zsidókra való vadászással szolgálatát könnyebbé és jövedelmezőbbé igyekezett tenni, mégis nem volt az titok, hogy hivatásából kifolyólag bizony keményebb kötelesség is vár reá. A koronovai új fegyházból nemrégiben megugrott néhány bandita, akik hónapok óta csapása voltak a kerületnek. Ezeknek fölhajszolása és megkerítése lett volna a zsandárnak első és főfeladata. Abban a gondolatban, hogy ezek a zsidók egyszer rálesnek a zsandárra, és úgy elbánnak véle, hogy azt megemlegeti, a strázsamester ép oly isteni igazságszolgáltatást, mint az ő védelmére bizott kile emberileg óhajtott érdekeit látta.

A *genialis Jankele* vigasztaló kilátásaival elelve, végre betoppantak a hivatalos helyiség udvarába, hogy onnan a hivatalszobába forduljanak. A kakas, az ő hú kísérőjük, kényelmesen csinálta a dolgát és az ablakon

keresztül vezető legrövidebb utat választotta és mivel hogy a Mendel butyrát a hivatalos asztalon fekve, s a mellette álló zsandárt, az ő halálos ellenségét, megpillantotta, nagyhegykén elkukorikolta magát, amivel azt akarta kifejezni, hogy a városi felsőbbségnek ezen szentelt csarnokában a járásbeli zsandárság auctoritását nem köteles respectálni. Hogy ezen közigazgatási elvének demonstratív kifejezést is adjon, egyenesen felrepült a hivatalos asztalra és letelepedett a Mendel butyrára.

Vajjon a derék állatot ilyen politikai demonstrációra azon napok elérkeztének sejtelve ragadta-e el, melyekben az akkori városi rendszernek egy helyesbített, javított és rendszabályokban gazdagabb elől ki kellett térnie — azt meghagyjuk nyílt kérdésnek.

Hát bizony ettől a kakastól ez is kitelhetett, mert először is az egész község fiatalságának szemében ő volt az a tulajdonképpen kakas, melynek napot az éjtől elválasztó bölcsességét minden jámbor zsidó reggeli imájának első áldásmondásában dicsőítette, másodszor meg önön tulajdon személyében ez a kakas a beszhamid-rós (*talimudiskola, hol imádkozni is szokás*) valamennyi tudósa között már egy rituális, casuistikus és jogi vita tárgya is volt, amint azt később el is fogjuk beszélni.

De már hogy hogy nem történt, elég az hozzá, a zsandárnak a kakas felé irányzott útése, az állat dühös felriadása, — amint gazdája éppen jókor nyitott be az ajtón, hogy a zsandár brutalitását lássa, — a járási és városi felsőbbségek képviselői között heves szóváltás bevezetőjévé vált.

E szóváltásnak elvi eredménye valósággal csak az alapos centralisatio nyugalmat ígérő rendszere lehetett, mely várost és járást egyaránt megszabadított az önkormányzat veszedelmeitől; a pillanatnyi ideiglenes elintézés azonban abban állt, hogy a zsandár, miután kardjával minden tisztességtudás mellőzésével háromszor a földre sujtott és a strázsamester — Jankele harmonikus kísérete és a magán kívül levő kakas torokgyakorlatai mellett — vagy egy tucatszor odacsapott az öklével a hivatalos asztalra, ezen huzakodásnak ideiglenes elintézése, mondom, bizony abban állt, hogy a zsandár minden okoskodása daczára kénytelen volt lóra kapni és elvágtatni anélkül, hogy a konfiskált butyor hivatalos lepecsételésének az ő jelenlétében való megtörténtét keresztül tudta volna vinni.

(Folyt. köv.)

Előfizetési felhívás.

Tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetése **április hó végén** lejár, teljes tisztelettel kérjük, méltóztatásának előfizetéseiket megújítani, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

Az „Egyenlőség”

szerkesztősége és kiadóhivatala
Budapest, Vácikörút 23. sz.